

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 7-8 maja 2018 na kierunku
„krajoznawstwo i turystyka historyczna” prowadzonym
na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	6
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	8
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	9
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	16
Dobre praktyki	16
Zalecenia	16
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	17
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	17
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	31
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	37
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	39
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	44
Dobre praktyki	45
Zalecenia	45
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	45
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	45
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	47
Dobre praktyki	47
Zalecenia	47
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	47
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	47
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	48
Dobre praktyki	48
Zalecenia	48

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	49
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	49
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	51
Dobre praktyki	52
Zalecenia	52
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	52
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	52
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	55
Dobre praktyki	55
Zalecenia	55
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	55
Załączniki:.....	56
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	57
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	59
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	60
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	81
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	82
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	83
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	84

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA

członkowie:

1. dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA
2. prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA
3. mgr inż. Małgorzata Piechowicz, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. Anna Górka, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „krajoznawstwo i turystyka historyczna” prowadzonym na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni i Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania z autorami raportu samooceny, osobami odpowiedzialnymi za współpracę międzynarodową oraz programy wymiany studenckiej, członkami zespołów zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia, pracownikami odpowiadającymi za praktyki studenckie, pracownikami odpowiedzialnymi za zasoby biblioteczne i pracę biblioteki, promocję kierunku, pracownikami Biura Karier, przedstawicielami Samorządu Studentów oraz Studenckich Kół Naukowych, studentami, nauczycielami akademickimi, absolwentami kierunku, a także pracownikami odpowiedzialnymi za pomoc studentom niepełnosprawnym.

Ponadto przeprowadzono hospitacje zajęć, dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu oraz współpracujący z nią eksperci poinformowali Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Krajoznawstwo i turystyka historyczna
Poziom kształcenia	Studia I stopnia Studia II stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk humanistycznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	<p>Studia I stopnia Dziedzina nauk humanistycznych/ dyscyplina historia, historia sztuki</p> <p>Dziedzina nauk humanistycznych dyscyplina historia, historia sztuki, archeologia</p> <p>Studia II stopnia Dziedzina nauk humanistycznych dyscyplina historia, historia sztuki</p>
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia: 180 pkt ECTS Studia II stopnia: 120 pkt ECTS
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Brak specjalności
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia: licencjat Studia II stopnia: magister
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia: 16 Studia II stopnia: 12
Liczba studentów kierunku	Studia I stopnia: 150 Studia II stopnia: 46

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia: 1800 Studia II stopnia: 755
---	--

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami Wydziału Historycznego UG przedstawionymi w odpowiedzi na raport powizytacyjny ZO PKA za zasadne uznał podniesienie oceny w kryterium 2 - Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia z „Zadowalającej” na „W pełni”. Jednostka wykazała, że na studiach I stopnia spełnia wymagania sformułowane w Rozporządzeniu MNiSW z 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów dot. modułów zajęć do wyboru studenta (56 punktów ECTS wobec wymaganych 54). Wydział Historyczny UG dokonał także zmian w organizacji lektoratów, które pozwoliły na ocenę stopnia znajomości języka obcego „na wejściu” i w efekcie zróżnicowanie zajęć w zależności od

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

faktycznych umiejętności językowych studentów. Dokonano także analizy możliwości postulowanej przez ZO PKA zmiany form zajęć i tym samym zmniejszenia liczebności grup studenckich. Skutkiem tych działań zajęcia pn. *Techniki pisania prac akademickich* od roku akademickiego 2018/2019 odbywają się w mniejszych, kilkunastoosobowych grupach (jako ćwiczenia laboratoryjne, a nie konwersatoryjne). Reasumując należy stwierdzić, że z 9 zaleceń sformułowanych w raporcie powizytacyjnym trzy kluczowe (1,2 i 6), przesądzające o ocenie całego kryterium zostały spełnione. ZO PKA podnosząc ocenę w kryterium 2 zwraca jednak uwagę, że zalecenia: 3-5 i 7-9 pozostają w mocy.

4. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ² Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca / Częściowa / Negatywna
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni

5. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

- 1.1. Koncepcja kształcenia
- 1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów
- 1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

25 czerwca 2009 r. Senat Uniwersytetu Gdańskiego podjął *Uchwałę nr 58/09 w sprawie utworzenia na Wydziale Historycznym stacjonarnych studiów pierwszego stopnia na kierunku Krajoznawstwo i turystyka historyczna*. Studia uruchomione zostały w roku akademickim 2010/2011. Kontynuację kształcenia na studiach II stopnia umożliwiła *Uchwała nr 70/13 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego, podjęta 28 listopada 2013 roku w sprawie uruchomienia na Wydziale Historycznym studiów drugiego stopnia na kierunku Krajoznawstwo i turystyka historyczna od roku akademickiego 2014/2015*. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku została w 2012

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

r., czyli tuż po uruchomieniu studiów, doceniona nagrodą MNiSW w konkursie na najlepsze programy studiów, dostosowane do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji w wysokości 1 000 000 złotych. W cztery lata później Wydział Historyczny UG zgłosił program studiów I stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* do organizowanego przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego konkursu *Studia z Przyszłością*. Program został laureatem konkursu i otrzymał certyfikat „*Studia z Przyszłością*”.

Na obu poziomach studiów koncepcja kształcenia zakłada łączenie wiedzy o szeroko rozumianym dziedzictwie kulturowym Pomorza i umiejętności naukowych z kompetencjami praktycznymi przydatnymi na rynku pracy, przy czym na studiach licencjackich kompetencje te dotyczą głównie organizacji imprez i obsługi ruchu turystycznego, a na studiach magisterskich - prowadzenia działalności gospodarczej w branży turystycznej. Twórcy programu studiów reprezentujący Wydział Historyczny oraz - choć w mniejszym stopniu - Wydział Oceanografii i Geografii UG sięgali w związku z tym do dorobku wielu dyscyplin naukowych (historii, historii sztuki, archeologii, geografii, ekonomii i zarządzania) oraz współpracowali z interesariuszami zewnętrznymi, w szczególności z regionalnymi instytucjami turystycznymi i kulturalnymi (np. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Muzeum Historii Miasta Gdańsk, Instytut Kultury Miejskiej, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna) oraz prywatnymi przedsiębiorstwami turystycznymi działającymi na rynku lokalnym oraz ogólnokrajowym (np. Biuro Turystyki Aktywnej „Kompas”, Rainbow Tours S.A., Agencja reklamowa „Topart”). Koncepcja studiów magisterskich była także szeroko konsultowana ze studentami studiów licencjackich, dla których program ten przygotowywano, w mniejszym zdecydowanie stopniu korzystano ze wzorców międzynarodowych i doświadczeń wyniesionych z indywidualnych kontaktów z uczelniami i badaczami z zagranicy. Systematycznie kontynuowane konsultacje programu studiów z interesariuszami wewnętrznymi (studenci, pracownicy innych jednostek prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku) i zewnętrznymi zaowocowały zmianami zarówno w treściach i efektach przypisanych do poszczególnych przedmiotów, jak i w koncepcji kształcenia, szczególnie na studiach magisterskich. Pod wpływem opinii studentów oraz otoczenia społeczno-gospodarczego począwszy od roku akademickiego 2015/2016 udział historii w programie studiów II stopnia ograniczono na rzecz wiedzy i umiejętności z zakresu zarządzania.

Tak sformułowana i doskonalona koncepcja kształcenia jest odpowiedzią na specyficzne potrzeby lokalnego rynku pracy, ściśle podporządkowanemu rozwijającej się branży turystycznej, ale gwarantuje studentom nabycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poszukiwanych także w innych turystycznie atrakcyjnych częściach kraju. Absolwenci studiów

na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* są bowiem przygotowani do pracy w firmach i organizacjach społecznych specjalizujących się w działalności turystyczno-krajoznawczej, znajdują też zatrudnienie w administracji państwowej i samorządowej przy planowaniu, organizacji i promowaniu ruchu turystycznego, w placówkach kulturalnych i oświatowych (muzea, centra kultury i rekreacji, np. Muzeum II Wojny Światowej, Europejskim Centrum Solidarności, Muzeum Emigracji w Gdyni, Muzeum Historii Miasta Gdańska). Po studiach magisterskich będą mogli także podjąć samodzielną działalność gospodarczą, jako przewodnicy miejscy, piloci wycieczek lub organizatorzy usług turystycznych. Absolwenci o rozbudzonych zainteresowaniach naukowych mogą kontynuować studia na prowadzonych przez Wydział Historyczny UG studiach doktoranckich.

Ścisłe powiązanie koncepcji kształcenia z potrzebami rynku pracy w porównaniu z ofertą dydaktyczną innych polskich uczelni w obszarze nauk humanistycznych (z pominięciem od lat bardzo rynkowych neofilologii) należy uznać za rozwiązanie oryginalne i nowatorskie, warte kontynuowania i rozwijania. Jednostka zamierza wzmocnić kierunek, o czym świadczy *Strategia Rozwoju Kierunku Krajoznawstwo i Turystyka historyczna na lata 2016-2020*, zgodna z obowiązującą *Strategią rozwoju Wydziału Historycznego*. Wśród planowanych i częściowo już realizowanych działań jest m.in. wzbogacanie księgozbioru biblioteczki *Krajoznawstwa i Turystyki historycznej*, przygotowanie spisu tytułów prac dyplomowych i wykazów publikacji (źródeł i opracowań) oraz baz danych przydatnych w kształceniu na kierunku, zakupy sprzętu umożliwiającego wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania (np. tourguides), organizowanie raz na trzy lata studenckich objazdów naukowych oraz raz na rok spotkań z podróżnikami i organizatorami turystyki – praktykami, organizowanie cyklicznych konferencji naukowych poświęconych problematyce krajoznawczo-turystycznej i wzmocnienie tą drogą współpracy międzynarodowej, wreszcie zintensyfikowanie współpracy z interesariuszami zagranicznymi w celu podniesienia poziomu kształcenia.

Realizowana koncepcja kształcenia, jak i cele strategiczne Wydziału i ocenianego kierunku, jakimi są m.in. kształcenie zgodne ze standardami światowymi, wzmocnienie potencjału i prestiżu środowiska naukowego oraz jego rozpoznawalności w kraju i na świecie, umacnianie więzi z otoczeniem społeczno-gospodarczym Pomorza zgodne są z misją i strategią uczelni przedstawioną w *Uchwale Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 25S/10 Strategia rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego do roku 2020*. Koncepcja kształcenia na kierunku *krajoznawstwo i turystyka historyczna* uwzględnia też postęp w naukach historycznych oraz w wybranych dyscyplinach z obszaru nauk społecznych i nauk przyrodniczych.

1.2.

Kierunek *krajoznawstwo i turystyka historyczna* przyporządkowany został do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscyplin: historia, historia sztuki, archeologia. Efekty kształcenia, tak na studiach I, jak i II stopnia odnoszą się także – choć w zdecydowanie mniejszym stopniu - do nauk społecznych, ekonomicznych i prawnych oraz nauk o Ziemi. Stąd w realizację obu programów studiów zaangażowani są przede wszystkim pracownicy Wydziału Historycznego, wspierani przez pracowników innych jednostek posiadających dorobek w zakresie geografii, ekonomii, nauki o zarządzaniu, prawie, psychologii, pedagogiki, nauki o polityce, kulturoznawstwie. Wydział Historyczny, złożony z trzech Instytutów: Archeologii i Etnologii, Historii i Historii Sztuki posiada kategorię naukową A. W każdym z Instytutów prowadzone są badania pozostające w ścisłej korelacji z ocenianym kierunkiem studiów. Badania historyków są kompleksowe i różnorodne, dotyczą wszystkich epok historycznych, zarówno historii regionalnej, historii Polski, jak i historii powszechnej oraz różnych subdyscyplin historycznych – począwszy od historii politycznej poprzez historię materialną, społeczną, gospodarczą, historię mniejszości narodowych, historię kobiet po historię turystyki i podróżowania. Badania archeologów koncentrują się na kulturze materialnej starożytnego Egiptu, epoki hellenistycznej oraz badaniach kultur pradziejowych na ziemiach polskich, natomiast badania historyków sztuki na sztuce średniowiecznej, nowożytnej oraz historii sztuki nowoczesnej. Wyniki badań upowszechniane są w czasopiśmie naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym oraz w postaci monografii i syntez naukowych. Problematyka wielu publikacji pracowników Wydziału Historycznego pośrednio lub wprost odnosi się do kierunku studiów, większość zaś porusza zagadnienia ściśle związane z dyscyplinami, do których odnosi się gros kierunkowych efektów kształcenia (historia, historia sztuki). (np. wydane w ostatnich latach książki pt.: *„My w Szwecji nie porastamy mchem...Emigranci z Polski w Szwecji w latach 1945-1980”*, *„Gdańsk – miasto od nowa”*, *„Gdynia Zachód – z przeszłości w przyszłość”*, *„Historia Kaszubów”*, *„Odbudowa Głównego Miasta w Gdańsku w latach 1945-1960”*, *„Historia turystyki. Polska i świat”*, *„Turystyka i turysta nad Bałtykiem”*) Jednostka stara się inicjować badania związane z krajoznawstwem i turystyką oraz integrować badaczy zajmujących się tą problematyką w ramach Pracowni Krajoznawstwa i Turystyki Historycznej. Wyniki tych prac – w zdecydowanej większości z zakresu historii i historii sztuki - publikowane są na łamach serii wydawniczej *„Teki Turystyczno-Krajoznawcze”*.

Nie udało się natomiast jak dotąd zintegrować badań historycznych z badaniami nad turystyką i krajoznawstwem prowadzonymi w ramach innych dyscyplin naukowych, do których

odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia. Trzeba jednak podkreślić, że badania pracowników Wydziału Historycznego, jak i specjalistów z innych jednostek prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku (np. w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej, geografii fizycznej, finansów przedsiębiorstw, czy narzędzi i technologii wykorzystywanych w komunikacji marketingowej) zapewniają możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla *krajoznawstwa i turystyki historycznej*, a ich wyniki są wprowadzane do programu studiów i wykorzystywane w procesie kształcenia.

1.3.

Efekty kształcenia dla studiów I stopnia na kierunku *krajoznawstwo i turystyka historyczna* zostały przyjęte *Uchwałą Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 26/12 z dnia 26 kwietnia 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Historycznym*, a dla studiów II stopnia – *Uchwałą nr 78/13 z dnia 28 listopada 2013 roku w sprawie uruchomienia na Wydziale Historycznym studiów drugiego stopnia na kierunku Krajoznawstwo i Turystyka Historyczna od roku akademickiego 2014/2015*. Efekty kierunkowe w zdecydowanej większości są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, do którego kierunek został przyporządkowany, zostały sformułowane jasno i precyzyjnie. Wątpliwości wzbudza wyłącznie efekt dotyczący umiejętności językowych absolwenta studiów I stopnia, który jako jedyny został sformułowany bez użycia czasownika w stronie czynnej w czasie teraźniejszym lub przeszłym: „*Powinien znać język angielski na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, potrafić swobodnie posługiwać się terminologią fachową w języku angielskim w celu prowadzenia działalności zawodowej: promotora i organizatora ruchu turystycznego.*” Taki zapis stoi w sprzeczności z efektem obszarowym: „*Ma umiejętności językowe w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*”, dopuszcza bowiem możliwość nieosiągnięcia przez studenta zakładanego efektu kształcenia.

W zbiorze kierunkowych efektów kształcenia dla studiów I stopnia uwzględniono efekty związane z wiedzą i specjalistyczną terminologią w zakresie nauk historycznych oraz podstawową terminologią wybranych innych nauk humanistycznych, społecznych i nauk o Ziemi (np. prawa, psychologii, ekonomii, geografii, geologii) oraz z umiejętnościami i kompetencjami niezbędnymi do podjęcia badań naukowych, a także pracy zawodowej w sektorze usług turystycznych. Położono nacisk na opanowanie pojęć i terminów naukowych, gromadzenie danych, ich przetwarzanie i prezentowanie, poszukiwanie efektywnych sposobów

realizacji określonego zadania. W zbiorze kierunkowych efektów kształcenia dla studiów II stopnia uwzględniono efekty z zakresu wiedzy pozwalające na specjalizację naukową, w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych – na prowadzenie badań naukowych i odpowiedzialność w działalności społecznej, badawczej i zawodowej. Stąd dużą wagę przypisano poznaniu różnych metod i narzędzi badawczych oraz umiejętności wyboru i zastosowania metody odpowiedniej do specyfiki prowadzonych badań. Warto jednak zaznaczyć, że konsekwentne wskazywanie w kierunkowych efektach kształcenia na obu poziomach studiów na interdyscyplinarność i międzyobszarowość studiów krajoznawczych nie znajduje swojego potwierdzenia w przypisaniu kierunku wyłącznie do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych i trzech dyscyplin: historii, historii sztuki, archeologii. Spośród nich tylko historia wymieniona została w kierunkowych efektach kształcenia wprost, wielokrotnie, także ze wskazaniem na różne jej subdyscypliny (np. w efekcie K-U02 na studiach II stopnia wymieniono: historię polityczną, historię społeczną, historię gospodarczą, historię kultury, historię materialną, historię regionalną). Nigdzie nie przywołano ani archeologii ani historii sztuki, wskazano natomiast dyscypliny z obszaru społecznych i nauk o Ziemi, do których kierunku nie przypisano (np. psychologia, geografia, geologia, ekonomia). Obecności archeologii i historii sztuki w kształceniu na ocenianym kierunku domyślać można się jedynie z ogólnych sformułowań o „naukach historycznych” czy „naukach pokrewnych”. Trudno zatem w efektach kształcenia znaleźć równie silne co w przypadku historii uzasadnienie przypisania ocenianego kierunku do tych dwóch dyscyplin naukowych. Za niewłaściwe uznać należy także przypisanie *krajoznawstwa i turystyki historycznej* szczególnie na studiach II stopnia wyłącznie do obszaru nauk społecznych. W wielu efektach nauki humanistyczne, społeczne i przyrodnicze (choć w tym ostatnim przypadku chodzi chyba bardziej o nauki o Ziemi) traktowane są równorzędnie, np. K_W08 „*Określa miejsce i pozycję krajoznawstwa w obszarze nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych*”, K_W10 „*Ma pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej nauk humanistycznych i społecznych*”, K_W12 „*Rozumie wpływ podłoża narodowego i kulturowego na różne stanowiska reprezentowane w naukach historycznych i społecznych*”, K_U05 „*Stosuje świadomie w mowie i w piśmie terminologię fachową właściwą dla nauk humanistycznych i społecznych, zarówno w pracy badawczej, jak i w popularyzacji zagadnień krajoznawczych*”, K_U18 „*Na potrzeby badań w zakresie krajoznawstwa i turystyki historycznej komunikuje się w języku ojczystym z zastosowaniem profesjonalnej terminologii właściwej dla nauk humanistycznych i społecznych*”, K_U19 „*Komunikuje się w wybranych języku obcym z zastosowaniem profesjonalnej terminologii właściwej dla nauk humanistycznych i społecznych w zakresie odpowiadającym potrzebom krajoznawstwa i turystyki historycznej*”.

Efekty kształcenia zdefiniowane dla poszczególnych przedmiotów tworzących program studiów na obu poziomach kształcenia są spójne z efektami kierunkowymi oraz realne do osiągnięcia przez studentów. Sprawdzenie stopnia ich osiągnięcia jest możliwe i nie powinno nastroczać trudności. Tak np. efekt z zakresu wiedzy przypisany do przedmiotu *Cywilizacja świata starożytnego (historia, kultura, sztuka)*, oferowanego na studiach licencjackich: „*Ma podstawową wiedzę o znaczeniu archeologii, historii, egiptologii i sztuki w badaniach nad poznaniem kultury Egiptu dynastycznego i ptolemejsko-rzymskiego. Ma wiedzę o ich specyficie przedmiotowej i metodologicznej*” znajduje swoje odniesienie w efekcie kierunkowym z zakresu wiedzy: „*Ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu nauk humanistycznych w systemie nauk oraz ich specyficie przedmiotowej i metodologicznej*”. Z kolei efekt z zakresu umiejętności: „*Student definiuje, objaśnia i stosuje poprawnie w mowie i w piśmie podstawowe terminy fachowe właściwe dla zagadnień z epoki nowożytnej. Potrafi wykorzystać je w prezentacji i sprawozdaniu z konferencji*”, przypisany do przedmiotu *Cywilizacja czasów nowożytnych (historia, kultura, sztuka)* odpowiada efektowi kierunkowemu: „*Definiuje, objaśnia i stosuje poprawnie w mowie i w piśmie podstawowe terminy fachowe właściwe dla nauk historycznych i pokrewnych zarówno w pracy nad wybranymi tematami, jak i w popularyzacji nauk historycznych*”. Zastrzeżenia budzi jednak sposób ich sformułowania i przedstawienia w sylabusach przedmiotów. Z analizy zapisów w sylabusach wynika, że przedmiotowe efekty kształcenia mogą być identyczne z efektami kierunkowymi, mogą być zdaniem/zbiorem zdań dopisanym do efektu kierunkowego wyodrębnionym (bądź nie) za pomocą myślnika czy nawiasu, mogą być także zdaniem w żaden sposób nie odniesionym do kierunkowych efektów kształcenia. Dobrym przykładem, bo ilustrującym wszystkie te możliwości jest sylabus przedmiotu *Psychologia* na studiach I stopnia: efekt K_W11: „*Ma podstawową wiedzę o powiązaniach krajoznawstwa i turystyki historycznej z innymi naukami humanistycznymi, oraz społecznymi: historią, psychologią, geografią, ekonomią, geologią, paleologią, religioznawstwem*” jest skopiowanym efektem kierunkowym, efekt K_W02: „*Student zna podstawowe terminy z zakresu psychologii ogólnej, rozwojowej, społecznej, potrafi scharakteryzować główne koncepcje i podejścia psychologiczne. (Student zna terminologię używaną w psychologii)*” nie został w żaden sposób odniesiony do efektów kierunkowych, zaś efekt K_W04: „*Opanował fachową terminologię z zakresu nauk historycznych, jak też podstawową terminologię nauk humanistycznych, społecznych, prawnych, geograficznych – Zna przejawy i podstawowe zasady funkcjonowania procesów psychicznych (poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych) wraz z ich elementarnymi uwarunkowaniami rozwojowymi; zna podstawowe mechanizmy formułowania ocen o innych ludziach, mechanizmy wpływu*”

społecznego. (Student ma uporządkowaną wiedzę o współczesnych koncepcjach i badaniach prowadzonych w obszarze psychologii, rozumie ich historyczne i kulturowe uwarunkowania ; ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę na temat specjalizacji psychologii, obejmującą terminologię, teorię i metodykę; Ma pogłębioną wiedzę na temat specyfiki relacji społecznych, zjawisk społecznych oraz rządzących nimi prawidłowości z punktu widzenia psychologii)” jest powtórzeniem efektu kierunkowego i jego rozwinięciem po myślniku. Inny przykład pochodzi z sylabusa przedmiotu *Turystyka religijna* (studia I stopnia). Efekt K_Wkr07: *„Zna wybrane zagadnienia historii powszechnej (w zakresie pięciu głównych epok historycznych) w ujęciu chronologicznym i tematycznym”* jest kopią efektu kierunkowego, zaś efekt K_Wkr08: *„Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie wiedzę o historii dawnych i współczesnych ziem polskich. Student wyjaśnia genezę głównych religii, streszcza ich historię i opisuje ich rozmieszczenie przestrzenne. Wyjaśnia podstawowe terminy i pojęcia funkcjonujące w odniesieniu do miejsc świętych danej religii. Charakteryzuje pielgrzymki starożytnego Izraela. Wymienia i opisuje główne cele turystyki religijnej w chrześcijaństwie. Nazywa i wyjaśnia cele pielgrzymek w islamie, buddyzmie i hinduizmie”* składa się z efektu kierunkowego (*„Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie wiedzę o historii dawnych i współczesnych ziem polskich.”*) i zdań go uzupełniających. Takie zróżnicowane podejście do sposobu formułowania efektów przedmiotowych sprawia wrażenie chaosu i obniża wartość informacyjną sylabusa (niewiele bowiem mówi studentowi deklaracja, że podczas zajęć z *Turystyki religijnej* pozna *„wybrane zagadnienia historii powszechnej (w zakresie pięciu głównych epok historycznych) w ujęciu chronologicznym i tematycznym”*. Ponadto całkowicie zbędne z punktu widzenia adresata, czyli studenta jest odniesienie efektów przedmiotowych/kierunkowych do efektów obszarowych, co akurat – dzięki zastosowanemu formularzowi – jest czytelne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni i wydziału, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce jakości, uwzględnia postęp w dyscyplinach, z których kierunek się wywodzi oraz w dodatkowych dziedzinach nauk, do których odniesiono efekty kierunkowe (dziedzina nauk społecznych, ekonomicznych, nauki o Ziemi). Uwzględnia potrzeby i dynamikę regionalnego, ale także globalnego rynku pracy, gwarantując przyszłym absolwentom stosowną wiedzę, umiejętności oraz kompetencje personalne i społeczne, niezbędne do prowadzenia badań krajoznawczych oraz

pracy lub działalności gospodarczej w sektorze usług turystycznych. Jest oryginalna i nowatorska, podlega stałemu doskonaleniu dzięki konsekwentnie podejmowanym konsultacjom z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Efekty kierunkowe w zdecydowanej większości są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, wyjątek stanowi efekt dot. znajomości języka obcego. ZO PKA stwierdza jednak rozdzźwięk między kierunkowymi efektami kształcenia a przypisaniem kierunku do dyscyplin naukowych. Zastrzeżenia wzbudza także sposób formułowania efektów przedmiotowych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. przeformułować efekt kształcenia dot. umiejętności językowych absolwentów studiów licencjackich tak, by nie pozostawiał on wątpliwości, czy studenci kończący studia na kierunku *Krajoznawstwo i Turystyka Historyczna* znają język obcy na poziomie B2;
1. rozważyć możliwość przypisania kierunku także do wybranych dyscyplin z obszaru nauk społecznych i obszaru nauk o Ziemi i uwypuklić w kierunkowych efektach kształcenia te dyscypliny, do których kierunek jest/zostanie przypisany;
2. uporządkować opis efektów przedmiotowych i ich odniesienie do efektów zdefiniowanych dla kierunku;
3. Należy zwiększyć udział międzynarodowych modeli kształcenia akademickiego w doskonaleniu koncepcji kształcenia.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Studia I stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* trwają sześć semestrów, podczas których student musi zdobyć 180 punktów ECTS i obejmują 1800 h zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów. Studia kończą się nadaniem tytułu zawodowego licencjata. Warunkiem uzyskania licencjatu jest przedłożenie i

uzyskanie pozytywnej oceny pracy licencjackiej oraz zdanie egzaminu licencjackiego. Studia II stopnia trwają cztery semestry, obejmują 755h zajęć, a student w ich trakcie zobowiązany jest zdobyć minimum 120 punktów ECTS. Studia kończą się nadaniem tytułu zawodowego magistra. Warunkiem uzyskania dyplomu magisterskiego jest przedłożenie i uzyskanie pozytywnej oceny pracy magisterskiej oraz zdanie egzaminu dyplomowego. Czas trwania kształcenia na studiach I i II stopnia jest wystarczający do realizacji zaplanowanych treści kształcenia, osiągnięcia wszystkich kierunkowych efektów kształcenia i uzyskania kwalifikacji odpowiadających temu poziomowi studiów.

Studia pierwszego stopnia

W programie studiów licencjackich wyodrębniono pięć modułów zajęć, z których jeden – *Przedmioty podstawowe i kierunkowe*, realizowany w każdym z sześciu semestrów (1230 h i 125 punktów ECTS) ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia większości kierunkowych efektów kształcenia. Obudowują go: *Przedmioty kształcenia ogólnego* (240 h kontaktowych i 14 punktów ECTS), obecne w semestrach od pierwszego do czwartego i w szóstym, *Przedmioty fakultatywne* (270 h kontaktowych i 18 punktów ECTS), oferowane w semestrze pierwszym, trzecim, czwartym i piątym, *Seminarium licencjackie* (60 h kontaktowych i 15 punktów ECTS), prowadzone wyłącznie na III roku studiów oraz *Praktyki zawodowe* (4 punkty ECTS) w trzecim i piątym semestrze zajęć, każdorazowo w wymiarze min. 2 tygodni. Wyodrębnienie modułów nie budzi zastrzeżeń. ZO PKA zgłasza natomiast wątpliwości dotyczące umiejscowienia dwóch przedmiotów w planie studiów: *Technologii informacyjnej* i *Wstępu do badań humanistycznych*. Pierwszy z nich słusznie zaliczono do *Przedmiotów kształcenia ogólnego*, niewłaściwe natomiast przypisano go do ostatniego semestru studiów. Celem tych zajęć jest bowiem „wyszkolenie umiejętności prawidłowego posługiwania się komputerowymi edytorami tekstowymi (...), systemami służącymi do składu tekstu, (...) tworzenia prezentacji multimedialnej.” (zob. sylabus zajęć) Tymczasem umiejętności tych oczekuje się od studenta podczas zajęć ułożonych w programie studiów wcześniej. Np. warunkiem zaliczenia wykładu *Obsługa ruchu turystycznego i turystyka biznesowa* (I rok, semestr drugi) jest przygotowanie i przedstawienie na zajęciach dwóch prezentacji multimedialnych: jednej z zakresu organizacji ruchu turystycznego i drugiej - z zakresu turystyki biznesowej. Przygotowania prezentacji wymaga się także na ćwiczeniach *Dziedzictwo kulturowe Pomorza* (I rok, semestr drugi), *Cywilizacja czasów średniowiecza (historia, kultura, sztuka)*, (II rok, semestr czwarty), na wykładzie z *Podstaw geografii fizycznej* (I rok, semestr pierwszy) oraz podczas wielu innych zajęć odbywających się w ciągu pierwszych pięciu semestrów studiów. Zanim zatem studenci dotrą do ostatniego semestru prawdopodobnie

znają już zapowiadane w sylabusie „*najpopularniejsze tekstowe edytory komputerowe*” oraz „*programy do tworzenia prezentacji multimedialnej*”. Zbyt późno także – bo dopiero w czwartym semestrze - w kształceniu na kierunku *Krajoznawstwo i Turystyka Historyczna* pojawia się *Wstęp do badań humanistycznych*. Podobne zajęcia, o charakterze wprowadzającym, ukierunkowane na kształcenie podstawowych umiejętności naukowych – *Techniki pisania prac akademickich* odbywają się bowiem w drugim semestrze (na I roku studiów). Podczas tych zajęć studenci nabywają wiedzę i umiejętności przydatne „do prawidłowego przygotowania rozmaitych wypowiedzi pisemnych wymaganych w trakcie studiów”. Z kolei podczas *Wstępu do badań humanistycznych* uczą się m.in. „pisanie tekstu naukowego i tworzenia prezentacji w określonym zakresie”. Należy zatem przyjąć, że przedmiot *Wstęp do badań humanistycznych* uzupełnia i rozwija kompetencje zdobyte na zajęciach z *Technik pisania prac akademickich*. Byłoby zatem wskazane, by odbywał się on w semestrze następnym (trzecim), a nie rok później.

Wszystkie przedmioty w modułach: *Przedmioty kształcenia ogólnego* i *Przedmioty podstawowe i kierunkowe* są dla studentów obowiązkowe. Z założenia wyboru zajęć – zgodnego ze swoimi zainteresowaniami naukowymi - mogą studenci dokonać wyłącznie w module *Przedmioty fakultatywne* i *Seminarium licencjackie*. Modułom tym przypisano odpowiednio: 18 i 15, łącznie: 33 punktów ECTS, co stanowi mniej niż wymagane *Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* 30% liczby punktów ECTS koniecznych do uzyskania kwalifikacji. W przypadku kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* owe minimum wynosi 54 punkty ECTS. Trudno stwierdzić, na jakiej podstawie Jednostka w Raporcie Samooceny (Tabela 3) zadeklarowała 56 punktów ECTS przyporządkowanych do modułów/zajęć do wyboru studenta. Zwłaszcza, że wątpliwości ZO PKA wzbudza także oferta zajęć w ramach tych dwóch modułów, które powinny stwarzać studentom możliwości rozwijania ich indywidualnych zainteresowań naukowych. Tak np. w roku akademickim 2016/2017 Jednostka oferowała studentom pięć seminariów licencjackich. Wszystkie prowadzone były przez historyków, choć kierunek przyporządkowany został także do historii sztuki i archeologii, a efekty kształcenia odnoszą się również do innych dyscyplin z obszaru nauk społecznych i nauk o Ziemi. W bieżącym roku akademickim liczbę seminariów ograniczono do czterech (ok. 15 studentów na jedną grupę seminaryjną). Wszystkie powierzono historykom, trzy spośród czterech prowadzą historycy XIX wieku. Wybór wykładów monograficznych wygląda podobnie. W każdym semestrze roku akademickiego 2017/2018 oferowano studentom *Krajoznawstwa i turystyki historycznej* po 4 wykłady monograficzne – wszystkie z zakresu historii. W semestrze zimowym: *Odsłony codzienności – wybrana problematyka badawcza nad życiem codziennym duchowieństwa parafialnego (Królestwo*

Polskie w latach 1864-1914), Życie codzienne w czasach nowożytnych i współczesnych, Dzieje społeczności żydowskiej na Pomorzu w XIX-XX wieku, Francja podczas II wojny światowej, w letnim: Niezwykły Łącznik: Georg Brandes (1842-1927). Działalność Brandesa na tle przemian społecznych, kulturowych i politycznych w Danii, Polsce i Europie, Andrzej Szeptycki i jego życiowe wybory 1865-1914, Komunikacja symboliczna w kulturze średniowiecznej i nowożytnej, Dzieje Gdyni w okresie przedindustrialnym.

Na problem niewielkiej liczby seminariów i braku możliwości zindywidualizowania ścieżki edukacyjnej na studiach licencjackich zwracali uwagę także studenci kierunku podczas spotkania z ZO PKA. Podkreślali gotowość promotorów do wspierania studentów i przyjmowania tematów pracy dyplomowych zgodnych z zainteresowaniami studentów, ale przyznawali, że w efekcie część prac powstaje pod opieką promotorów nieposiadających odpowiednich kompetencji. Kłopoty z wyborem seminarium licencjackiego studenci wpisywali w szerszy – ich zdaniem - problem nadmiernej dominacji treści historycznych w programie kształcenia i wykładu wśród form zajęć oraz niedoboru innych form oraz zajęć z turystyki, krajoznawstwa, zarządzania, szczególnie tych, które pozwoliłyby na doskonalenie umiejętności cenionych na rynku pracy w branży turystycznej.

Według autorów Raportu Samooceny zajęcia dydaktyczne prowadzone w formie wykładów na studiach licencjackich stanowią od 48,3% do 53,3% wszystkich zajęć, przewidzianych programem studiów. Dokładna analiza programu studiów I stopnia dowodzi jednak nieco innych proporcji. Wykłady to 900 h zajęć, co przy 1800 h niezbędnych do ukończenia studiów oznacza równo 50%. Jeśli jednak od ogólnej liczby godzin przeznaczonych na wszystkie przedmioty odliczymy godziny lektoratów, w-f i seminariów, które z natury rzeczy nie mogą mieć formy wykładu, to punktem odniesienia będzie nie 1800 a 1470h. Wykłady zajmują wówczas ponad 60% czasu zajęć. Dominują one w przedmiotach niehistorycznych, czyli z zakresu psychologii, geografii, krajoznawstwa, turystyki, prawa i ekonomii: tylko 60 h przeznaczono na ćwiczenia audytoryjne i terenowe (*Geografia turystyczna Polski* – 30 h ćwiczeń audytoryjnych i *Metodyka prowadzenia imprez turystycznych* – 30 h ćwiczeń terenowych), 450 h to wykłady. W przypadku przedmiotów ściśle powiązanych z naukami historycznymi udział ćwiczeń jest zdecydowanie większy. Za przykład posłużyć może przedmiot realizowany w odniesieniu do każdej kolejnej epoki historycznej, a poświęcony szeroko pojętym przemianom cywilizacyjnym. W każdym semestrze jest on prowadzony zarówno w formie wykładów, jak i ćwiczeń, np. *Cywilizacja świata starożytnego (archeologia, kultura, sztuka)* – 60 h wykładu i 90 h ćwiczeń audytoryjnych, *Cywilizacja czasów średniowiecza (historia, kultura, sztuka)* – 30 h wykładu i 60 h ćwiczeń audytoryjnych. O ile zatem dobór form zajęć umożliwia studentom

osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia związanych z naukami historycznymi, to nie gwarantuje on sukcesu w przypadku efektów kształcenia związanych z naukami społecznymi i przyrodniczymi z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. Wykład nie sprzyja bowiem osiągnięciu efektu K_Ukr02: *„Potrafi dokonać właściwego w danych warunkach wyboru prawnej formy prowadzenia działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki. Jest w stanie dokonać czynności niezbędnych do zgodnego z prawem rozpoczęcia działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki. Potrafi zweryfikować treść umowy o imprezę turystyczną pod kątem jej zgodności z wymaganiami prawnymi dotyczącymi ochrony praw konsumentów”*, czy K-Kkr15: *„Jest zorientowany na ochronę wartości przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego w procesie rozwoju ruchu turystycznego i turystycznego wykorzystywania regionu. Angażuje się w promocję i rozwój proekologicznych form turystyki. Wykazuje odpowiedzialność za przedstawione analizy i oceny skutków rozwoju ruchu turystycznego w aspekcie ekonomicznym, społecznym i kulturowym”*.

Podczas spotkania z ZO studenci podkreślali także konieczność zwiększenia liczby godzin ćwiczeń terenowych, co pozwoliłoby na kształcenie umiejętności oprowadzania po obiekcie, czy orientacji w terenie, przydatnych w pracy przewodnika turystycznego. Program studiów licencjackich przewiduje tylko 30 h zajęć prowadzonych w takiej formie, w dodatku wyłącznie na terenie miasta. Wyjazd poza Gdańsk możliwy jest tylko w ramach przedsięwzięć dodatkowych, często organizowanych z inicjatywy samych studentów. Brak objazdu naukowego (choćby po Pomorzu), jako obligatoryjnego elementu programu studiów na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* jest istotnym mankamentem realizacji przyjętej koncepcji kształcenia i utrudnia osiągnięcie niektórych efektów kształcenia, np. K_Wkr17: *„Zna i potrafi scharakteryzować podstawowe, przestrzenne uwarunkowania rozwoju turystyki. Rozumie znaczenie proekologicznych form rozwoju turystyki dla ochrony środowiska geograficznego.”*, K_Wkr26: *„Orientuje się w działalności i aktualnej ofercie współcześnie działających instytucji kultury, a zwłaszcza ośrodków upowszechniających i popularyzujących wiedzę z zakresu krajoznawstwa i turystyki historycznej”*. Możliwość zapoznania się z ofertą i sposobem pracy tych instytucji na miejscu czy samodzielnej obserwacji i analizy przestrzennych uwarunkowań rozwoju turystyki w danym regionie kraju przyniosłoby z pewnością lepsze efekty niż uzyskiwanie tej wiedzy wyłącznie za pośrednictwem wykładowcy.

Według informacji przekazanych przez Jednostkę w Raporcie Samooceny i podczas wizytacji przewaga wykładów wśród form zajęć ma ścisły związek z polityką finansową Uniwersytetu Gdańskiego i wynika wprost z *Zarządzenia nr 1/R/11 Rektora Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 3 stycznia 2011 roku w sprawie przestrzegania dyscypliny finansowej w*

jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu Gdańskiego. W dokumencie tym Rektor zobowiązał dziekanów i kierowników innych jednostek organizacyjnych uczelni m.in. do minimalizowania udziału w programach studiów zajęć innych niż wykłady tak, by nie przekraczał on 50% ogólnej liczby zajęć oraz przestrzegania *Zarządzenia nr 42/R/2008 Rektora Uniwersytetu Gdańskiego w sprawie określenia liczebności grup.* Zarządzenie to z niewielkimi zmianami obowiązuje również w 2018 r. Pozwala ono na uruchomienie konwersatorium jeśli liczba uczestników tych zajęć będzie równa lub większa niż 25 osób, ćwiczeń audytoryjnych, laboratoryjnych, terenowych, warsztatowych – jeśli liczba studentów zapisanych na zajęcia będzie równa lub większa niż 15 osób. Liczebność takiej grupy nie może przekroczyć 30 osób. Ścisłe przestrzeganie tych zasad utrudnia skuteczne wykorzystywanie metod aktywizujących studentów, wprowadzanie metod innowacyjnych oraz osiąganie efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. Sygnalizowali to podczas spotkań z ZO PKA zarówno nauczyciele akademicki, jak i studenci. Potwierdziły to też niektóre z przeprowadzonych hospitacji. Tak np. zorientowane na kształcenie umiejętności pisania tekstów naukowych konwersatorium *Techniki pisania prac akademickich* (I rok, drugi semestr) odbywa się w licznej ok. 25-osobowej grupie. Trudno w takich warunkach o indywidualną pracę z każdym studentem, konieczną z uwagi na zróżnicowany wśród studentów poziom umiejętności pisania i przygotowywania różnych form tekstów. Trudno też o odpowiednio dużą liczbę prac pisemnych wykonywanych przez studentów podczas zajęć i w domu ze względu na ograniczone możliwości szybkiego sprawdzenia przez nauczyciela akademickiego tak obszernego materiału. Liczebność grupy determinuje dobór metod dydaktycznych i może doprowadzić do sytuacji, w której na zajęciach z pisania akademickiego więcej mówi się będzie o pisaniu niż faktycznie pisać.

Należy przy tym podkreślić, że wykładowcy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku starają się stosować narzędzia i metody kształcenia ułatwiające przyswajanie wiedzy przekazywanej podczas wykładów (np. prezentacje multimedialne) i inspirujące studentów do aktywnego udziału w zajęciach (np. dyskusja, pogadanka, praca w grupach, przygotowanie i przedstawienie prezentacji na wybrany temat, analiza tekstów i map). Treści kształcenia odpowiadają efektom przypisanym do poszczególnych zajęć, są aktualne i związane z badaniami prowadzonymi na Wydziale Historycznym oraz w jednostkach współpracujących przy realizacji ocenianego kierunku studiów. Program studiów gwarantuje studentowi osiągnięcie 5 punktów ECTS z obszaru nauk społecznych, wymaganych *Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów.*

Jednostka oferuje studentom 180 h lektoratów języków obcych, z czego 120 h przeznaczonych jest na język angielski, 60 h na inny język obcy (włoski lub hiszpański). Od

studentów rozpoczynających studia oczekuje się znajomości języka angielskiego na poziomie B1, lektorat jest zatem kontynuacją kształcenia ze szkoły średniej i gwarantuje opanowanie struktur gramatycznych i słownictwa specjalistycznego na poziomie B2. Zaplanowana liczba godzin, forma zajęć i stosowane metody dydaktyczne pozwalają na osiągnięcie tego celu, o ile rzeczywiście wszyscy studenci spełnią wymagania wstępne. Jeśli nie znają języka angielskiego na poziomie B1 120 h może okazać się niewystarczające. Trudno wprawdzie wyobrazić sobie maturzystę zupełnie nieznającego języka angielskiego, ale taką możliwość, podobnie jak znajomość angielskiego na niższym poziomie niż B1 należy brać pod uwagę. Nie wszyscy bowiem maturzyści zdają egzamin maturalny z języka angielskiego. Krytycznie należy więc ocenić brak możliwości kontynuowania nauki innego języka obcego (np. często zdawanego na maturze niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego) oraz brak odrębnej oferty kształcenia dla studentów znających język angielski na poziomie niższym lub wyższym od B1. Na nieprzydatność lektoratu z języka angielskiego w przypadku zdecydowanie lepszej lub gorszej znajomości tego języka niż na poziomie B1 zwracali uwagę także studenci podczas spotkania z ZO PKA.

Praktyki zawodowe na studiach I stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* są obowiązkowe. Łączny wymiar praktyk to 160 h, po 80 h w trzecim i piątym semestrze studiów. Wybór miejsca praktyki należy do studenta, jednostka zaleca jednak, by każdy z dwóch etapów praktyk odbywał się w innym przedsiębiorstwie/organizacji/institucji. Opiekun praktyk uprzedza także studentów o konieczności dobrania takiego miejsca, które gwarantować będzie osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Katalog typów przedsiębiorstw, instytucji, organizacji związanych z turystyką i krajoznawstwem dopuszczonych, jako miejsce odbywania praktyki zawodowej jest szeroki i obejmuje m.in.: izby turystyczne, informacje turystyczne, muzea, biura podróży, wydziały promocji i turystyki w urzędach miast, redakcje czasopism krajoznawczych i turystycznych i inne. Tak duże zróżnicowanie potencjalnych miejsc praktyk z pewnością ułatwia studentom organizację praktyki, może utrudnić natomiast – szczególnie w przypadku, gdy cała praktyka odbywa się w jednym miejscu – osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia oczekiwanych od praktyk zawodowych. Tak np. w biurze turystycznym specjalizującym się w masowych podróżach wakacyjnych do znanych ośrodków turystycznych na świecie trudno bowiem o realizację przypisanego do praktyk efektu z obszaru wiedzy K_W12: „*Student rozumie powiązania interdyscyplinarne historii i nauk pokrewnych w innych naukach i obszarach nauk. Dostrzega i rozumie obecność elementów innych dyscyplin naukowych w pracy historyka*” i z obszaru kompetencji K_Kkr16: „*Docenia i szanuje, jak też jest gotów promować tradycje oraz*

dziedzictwo historyczne i kulturowe Polski, swojego regionu i Europy”. Z kolei urząd miasta może nie stwarzać warunków do kształtowania kompetencji społecznych opisanych w przypisanym do praktyk efekcie K_Kkr09: „*Zachowuje wrażliwość na zabezpieczenie interesów klientów usług turystycznych. Wykazuje odpowiedzialność za właściwe, zgodne z umową wykonanie usług. Docenia znaczenie zaufania i złożonych klientowi obietnic zarówno w płaszczyźnie społecznej, jak i prawnej. Wykazuje kreatywność w formułowaniu oferty skierowanej wobec klientów, z poszanowaniem zasad jej kształtowania i ochrony interesów klientów*”. Jednostka dokłada starań, by do takich problemów nie dochodziło. Nad doborem miejsc praktyk czuwa bowiem opiekun, który przed skierowaniem studenta na praktykę weryfikuje zgodność proponowanych miejsc z zakładanymi efektami kształcenia. Znajomość oczekiwanych efektów kształcenia podczas praktyki zawodowej oraz możliwość ich osiągnięcia w ramach działalności prowadzonej przez firmę/instytucję/organizację potwierdza także na piśmie pracodawca. W świetle powyższego należy stwierdzić, że zarówno wymiar i termin odbywania praktyk, jak i dobór miejsc umożliwia osiągnięcie wszystkich zdefiniowanych dla praktyk efektów kształcenia (dwa w zakresie wiedzy, jeden w zakresie umiejętności, sześć w zakresie kompetencji społecznych).

Studia drugiego stopnia

W programie studiów magisterskich wyodrębniono trzy moduły: *Przedmioty podstawowe* (105h kontaktowych i 11 punktów ECTS, obecne w semestrze pierwszym, drugim i czwartym), *Przedmioty kierunkowe* (335h zajęć i 43 punkty ECTS) i *Przedmioty specjalizacyjne* (315h zajęć, 80h praktyk i 66 punktów ECTS), realizowane w każdym semestrze. Kryterium ich wyodrębnienia nie jest jasne. Trudno np. stwierdzić, dlaczego lektorat języka angielskiego znalazł się w grupie przedmiotów podstawowych, a innego języka obcego – w grupie przedmiotów kierunkowych. W module *Przedmioty specjalizacyjne* jedynie dwa przedmioty, w których dopuszczono wybór studenta, a mianowicie *Seminarium magisterskie* i *Wykład monograficzny* sprzyjać mogą specjalizacji zgodnej z jego zainteresowaniami. Pozostałe przedmioty są obowiązkowe, a to co różni je od *Przedmiotów kierunkowych* to związek z innymi dyscyplinami naukowymi niż historia, np. naukami o zarządzaniu, ekonomią czy geografiami. Kolejność przedmiotów i ich rozłożenie w czasie nie wzbudza zastrzeżeń. Przypisanie punktów ECTS w większości jest prawidłowe, w kilku przypadkach wymaga jednak korekty. Tak np. piętnastogodzinnym ćwiczeniom z *Historii i kultury bliskowschodnich centrów turystycznych*

przypisano aż 4 punkty ECTS, tyle samo punktów ECTS (po 4) przypisano także piętnastogodzinnym wykładom: *Klimatyczne uwarunkowania turystyki, Historia i współczesność miast portowych*. Oznacza to, że przygotowanie do każdego z tych zajęć (zaliczanych na ocenę, bez egzaminu) powinno zająć studentowi po ok. sto godzin.

W całym programie studiów jest tylko kilka przedmiotów do wyboru i są to: *Seminarium magisterskie, Wykład monograficzny, Język obcy, wykład: Zarządzanie projektami w działalności małego przedsiębiorstwa turystycznego/Podatki i ubezpieczenia w działalności gospodarczej*. Łącznie przypisano im 38 punktów ECTS i jest to więcej niż 30% liczby punktów ECTS koniecznych do uzyskania kwalifikacji, wymagane *Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów*. Tak jak w przypadku studiów licencjackich wątpliwości ZO PKA wzbudza oferta seminariów magisterskich, które powinny stwarzać studentom możliwości rozwijania ich indywidualnych zainteresowań naukowych. O ile w roku akademickim 2016/2017 studentom II roku oferowano pięć seminariów, prowadzonych przez historyków różnych epok i geografów, to dla studentów I roku uruchomiono tylko dwa seminarium magisterskie, oba pod kierunkiem historyków XIX wieku. W roku akademickim 2017/2018 studenci II roku (według Raportu Samooceny łącznie 35 studentów) kontynuowali swoje prace badawcze na tych samych dwóch seminariach, zaś studentom I roku zaoferowano trzy seminarium historyczne, prowadzone przez historyka średniowiecza i dwóch historyków czasów najnowszych (dla łącznie 31 studentów). Ani liczba seminariów dostępnych studentom danego rocznika nie jest na tyle duża ani specjalizacja naukowa prowadzących nie jest na tyle zróżnicowana, by z pełnym przekonaniem można było stwierdzić, że zagwarantowano studentom możliwość wyboru seminarium zgodnego z ich zainteresowaniami naukowymi. Trudno o merytoryczne uzasadnienie uruchamiania seminariów wyłącznie dla jednego rocznika studentów (dodatkowo w tak małej liczbie i tak do siebie tematycznie zbliżonych) i ZO PKA zachęca do przemyślenia zasadności przyjętego rozwiązania. Wystarczyłoby udostępnić studentom I roku także seminarium realizowane dla II roku (wspólne seminarium dla I i II roku studiów), by w znaczny stopniu poszerzyć możliwości wyboru tematyki seminarium i promotora pracy dyplomowej (w roku akademickim 2017/2018 było to pięć seminariów, rok wcześniej – siedem).

Wykłady w programie studiów magisterskich na ocenianym kierunku to 390 h zajęć, co przy 755 h zajęć niezbędnych do ukończenia studiów oznacza nieco ponad 50% (51,65%). Jeśli jednak – tak jak w przypadku studiów licencjackich - od ogólnej liczby godzin przeznaczonych na wszystkie przedmioty (755 h) odliczymy godziny lektoratów (120 h) i seminariów (120 h), które ze swej istoty nie mogą być wykładami, to udział przedmiotów prowadzonych w formie wykładu

w programie studiów wzrasta do ok. 75% (75,72%). W grupie tej dominują zajęcia z efektami kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności związanymi z dyscyplinami, do których przypisano kierunek studiów, przede wszystkim z historią (np. *Historia i kultura Czech i Słowacji, Historia i kultura Rosji, Historia i kultura Skandynawii, Historia i kultura Włoch i Francji*) O ile zatem wybrana forma zajęć gwarantuje możliwość osiągnięcia efektów z zakresu wiedzy historycznej, to wymagane na profilu ogólnoakademickim kształcenie umiejętności specyficznych dla dyscypliny oraz ogólnych umiejętności niezbędnych w pracy badawczej odbywać się może wyłącznie podczas seminariów magisterskich. Wykład nie stwarza warunków do realizacji efektów, o których mowa w sylabusach niektórych zajęć, np.: „*Student wykorzystując zdobytą wiedzę, samodzielnie formułuje własne opinie, bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie w dyskusji*” (*Historia i kultura Rosji*), „*Student doskonali rozumienie procesu historycznego porównując, różnicując, selekcjonując, hierarchizując, diagnozując posiadane fakty z dziejów i kultury Czech i Słowacji, dostrzegając ich zależność od czynników geograficznych, społecznych i politycznych.*” (*Historia i kultura Czech i Słowacji*). Skoncentrowanie kształcenia umiejętności badawczych na seminariach to rozwiązanie z pewnością skuteczne w przypadku studentów z ukończonymi studiami licencjackimi na tym samym kierunku studiów (*Krajoznawstwo i turystyka historyczna*), bądź na innym, ale związanym z dyscypliną, do której przypisano oceniany kierunek (*Historia, Historia sztuki, Archeologia*). Cztery semestry seminariów w zupełności wystarczają wówczas do opanowania umiejętności badawczych. W przypadku studentów po studiach licencjackich z innych kierunków studiów to czas niewystarczający. Na studiach I stopnia nie byli bowiem przygotowani do prowadzenia badań w zakresie nauk historycznych. Opanowanie warsztatu historycznego w ramach 120 h seminariów jest niezwykle trudne. Zwiększenie liczby godzin ćwiczeń na studiach magisterskich z pewnością problem ten by rozwiązało. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że włączanie przez prowadzących do wykładów metod dydaktycznych aktywizujących studentów (np. dyskusja, prezentacje studenckie) świadczy z jednej strony o zaangażowaniu pracowników naukowo-dydaktycznych w proces kształcenia i ich trosce o atrakcyjność i efektywność zajęć, z drugiej jednak – o nie najlepszym dopasowaniu przyjętej formy zajęć do zakładanych efektów kształcenia. Na wszystkich wykładach oraz zajęciach prowadzonych w formie ćwiczeń wykorzystywane są prezentacje multimedialne. Podczas nielicznych ćwiczeń studenci przede wszystkim dyskutują, wygłaszają referaty z użyciem prezentacji, pracują w grupach, wspólnie analizują teksty, sporadycznie też prowadzą projekty. Treści kształcenia odpowiadają efektom przypisanym do poszczególnych zajęć, są aktualne i związane z badaniami prowadzonymi na Wydziale Historycznym oraz w jednostkach

współpracujących prze realizacji ocenianego kierunku studiów. Program studiów i stosowane metody dydaktyczne gwarantują studentom – szczególnie tym kontynuującym naukę na tym samym kierunku studiów - podejmowanie badań własnych pod kierunkiem doświadczonych pracowników naukowych.

Na studiach II stopnia Jednostka oferuje studentom 120 h lektoratów języków obcych, z czego 60 h przeznaczonych jest na język angielski, 60 h na inny język obcy. Lektorat z języka angielskiego jest kontynuacją nauki ze studiów I stopnia i zapewnia osiągnięcie poziomu językowego B2+. Zaplanowana liczba godzin, forma zajęć i stosowane metody dydaktyczne pozwalają na osiągnięcie tego celu, o ile rzeczywiście wszyscy studenci rozpoczynając naukę na studiach II stopnia posługiwać się będą językiem angielskim na poziomie B2. Zastrzeżenia sformułowane w stosunku do kształcenia języka angielskiego na studiach licencjackich każą wątpić w takie prawdopodobieństwo. Stąd jeden lektorat dla studentów o różnych poziomach biegłości językowej (niższym niż B2, jeśli student ukończył studia licencjackie na innym kierunku lub w innej uczelni i zdał tam egzamin na poziomie B2 z innego języka obcego lub zdecydowanie wyższym niż B2) nie gwarantuje skutecznej nauki języka obcego. Ważnym w tym kontekście wsparciem dla studentów są wykłady w języku angielskim oferowane przez pracowników Instytutu Historii.

Obowiązkowym elementem programu studiów magisterskich jest praktyka zawodowa w wymiarze min. 80 h (ok. dwóch-trzech tygodni), zaliczana w 4 semestrze studiów. Sposób organizacji praktyk na studiach I i II stopnia jest identyczny. Należy zatem stwierdzić, że zarówno wymiar i termin odbywania praktyk, jak i dobór miejsc umożliwia osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia zdefiniowanych dla praktyk na studiach magisterskich.

Zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich harmonogram zajęć jest zgodny w zasadami higieny pracy. *Regulamin Studiów UG* gwarantuje studentom niepełnosprawnym pełną realizację procesu dydaktycznego w sposób uwzględniający ich potrzeby (rozd. I, § 4, ust. 4) daje im także prawo do korzystania z indywidualnego program studiów, umożliwiającego stosowanie indywidualnego harmonogramu zaliczeń oraz dostosowanie metod weryfikacji efektów kształcenia stosownie do rodzaju niepełnosprawności (rozd. VI, § 35, ust. 1-4).

Indywidualny program studiów dostępny jest także studentom ze szczególnymi osiągnięciami naukowymi. *Regulamin Studiów UG* przewiduje możliwość studiowania pod opieką nauczyciela akademickiego z tytułem naukowym profesora albo stopniem naukowym doktora habilitowanego według programu skonstruowanego zgodnie z zainteresowaniami naukowymi studenta. Studenci wspierani są w podejmowaniu własnych inicjatyw naukowych i samokształceniowych. Przykładem może być wyjazd naukowy do Pragi, Budapesztu i Wiednia

zorganizowany przez grupę studentów przy ścisłej współpracy z opiekunem kierunku. Mogą i chętnie uczestniczyć też w działalności studenckich kół naukowych.

2.2

Podstawowe zasady sprawdzania i oceniania osiągniętych efektów kształcenia określa Regulamin Studiów UG, uzupełnia je *Regulamin oceniania egzaminów i zaliczeń pisemnych na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego*. Dokument ten przypomina nauczycielom akademickim, że metody weryfikacji efektów kształcenia i kryteria oceniania powinny być „jasno sprecyzowane w sylabusie przedmiotu”, a „pytania i zadania powinny umożliwiać weryfikację realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych”. Regulamin nakłada na prowadzących obowiązek wyjaśnienia studentom przed rozpoczęciem egzaminu/kolokwium/zaliczenia sposobu oceniania, podania maksymalnej liczby punktów możliwej do zdobycia w każdym zadaniu, wyznaczenia progów punktowych dla poszczególnych ocen oraz w przypadku pytań testowych – wskazania czy są to pytania wielokrotnego czy jednokrotnego wyboru. Zakazuje przyznawania punktów ujemnych za nieprawidłową odpowiedź oraz – co szczególnie cenne – wyraźnie wskazuje na wyższą wagę pytań sprawdzających umiejętności niż znajomość faktografii. Należy jednak zauważyć, że wszystkie te zasady sformułowano wobec pisemnych prac egzaminacyjnych, które dominują, ale nie wyczerpują katalogu metod weryfikacji efektów kształcenia, stosowanych na ocenianym kierunku. Zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich studenci oceniani są także za przygotowanie dłuższych prac pisemnych, np. esejów i recenzji, projektów imprez turystycznych, prezentacji multimedialnych, udział w dyskusji, oprowadzanie wycieczek w terenie miejskim. Z analizy sylabusów zajęć wynika, że stosowane metody są zróżnicowane i zapewniają możliwość weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zdecydowana większość wykładowców precyzyjnie określa też kryteria oceny. Cały proces weryfikacji efektów kształcenia omawiany jest także szczegółowo podczas pierwszych zajęć. ZO PKA dokonał przeglądu wybranych prac etapowych. We wszystkich przypadkach wskazano uzyskane punkty i wystawiono oceny, żaden z wykładowców jednak nie udzielił pisemnej informacji zwrotnej. Nie wyjaśniono jak powinna brzmieć poprawna odpowiedź, jakie błędy student popełnił, nad czym powinien jeszcze popracować. Możliwe, że było to przedmiotem indywidualnych rozmów prowadzących ze studentami. Studenci na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że mają prawo wglądu do swoich prac etapowych oraz omówienia otrzymanej oceny podczas regularnych dyżurów, nie krótszych niż 2 godziny w tygodniu. Na pracach brak jednak adnotacji wskazującej, że zostały one omówione.

Jednostka weryfikuje także osiągnięcie efektów kształcenia przypisanych do praktyk zawodowych – obligatoryjnych zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich. Podstawą zaliczenia praktyk jest wypełniony dziennik praktyk oraz formularz realizacji efektów kształcenia wypełniony przez zakładowego opiekuna praktyk. Zaliczenia dokonuje akademicki opiekun praktyk po przeanalizowaniu obydwu dokumentów. Praktyki zaliczane są bez oceny.

Studenci zgromadzeni na spotkaniu z ZO PKA nie zgłosili większych zastrzeżeń wobec procesu metod i kryteriów oceniania. Zwrócili jedynie uwagę na *Geografię turystyczną Polski*, wskazując na niezgodność pytań egzaminacyjnych z treściami przekazywanymi na zajęciach. Studenci wiedzą, że w razie zaistnienia sytuacji konfliktowej związanej z procesem weryfikacji efektów kształcenia procedurę postępowania określa *Regulamin Studiów UG* (§ 18).

2.3.

Rekrutacja na studia I i II stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* odbywa się na podstawie Uchwały Senatu podejmowanej z dwuletnim wyprzedzeniem. Podstawą rekrutacji na studia licencjackie jest konkurs świadectw maturalnych, w którym brane są pod uwagę wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego, jednego języka obcego spośród sześciu do wyboru (angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego), jednego przedmiotu spośród zróżnicowanej grupy przedmiotów do wyboru (historia, historia sztuki, WOS, geografia, filozofia, biologia, matematyka, fizyka, fizyka/astronomia, język kaszubski, język łaciński i kultura antyczna). Najwyższą wagę przypisano przedmiotowi z ostatniego koszyka (mnożnik 0,50). Przyjęte zasady faworyzują poziom rozszerzony egzaminów maturalnych, każdy bowiem wynik z egzaminu maturalnego, zdawanego na poziomie rozszerzonym mnożony jest dodatkowo przez współczynnik 1,5. Matura na poziomie rozszerzonym choćby z jednego przedmiotu maturalnego nie jest jednak wymagana. Kandydat może legitymować się świadectwem maturalnym z wynikami tylko trzech obligatoryjnych przedmiotów (język polski, matematyka, język obcy), zdawanych na poziomie podstawowym. Oznacza to, że w przypadku niewielkiej konkurencji na studia I stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* przyjęty zostanie kandydat, który ledwie zdał maturę w zakresie podstawowym i kandydat, który osiągnął bardzo dobre wyniki nie tylko z języka polskiego i języka obcego, ale także z matury na poziomie rozszerzonym z historii, a więc z dyscypliny, do której m.in. przypisano oceniany kierunek studiów. Kompetencje tych studentów na wejściu będą skrajnie różne i przy tej samej ścieżce kształcenia szanse na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w przypadku pierwszego z nich – minimalne. Przewaga liczebna studentów o takich kompetencjach może w istotny sposób przyczynić się do obniżenia

poziomu zajęć adresowanych do wszystkich studentów. Warto w związku z tym rozważyć wsparcie studentów z najslabszymi wynikami maturalnymi i bez egzaminu z historii dodatkowym kursem wyrównującym lub podniesienie wymagań rekrutacyjnych.

Podstawą rekrutacji na studia magisterskie jest konkurs ocen na dyplomie. Dodatkowym kryterium, stosowanym tylko w sytuacji, gdy liczba osób z taką samą oceną na dyplomie może spowodować przekroczenie limitu przyjęć, jest średnia ocen z toku studiów. O przyjęcie na studia mogą ubiegać się absolwenci wszystkich kierunków studiów. Oznacza to, że na studiach magisterskich na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* znaleźć może się zarówno absolwent studiów licencjackich na tym samym kierunku, jak i absolwent pielęgniarstwa czy inżynierii lądowej. O ile pierwszy z nich podczas studiów I stopnia został przygotowany do prowadzenia badań w dyscyplinach: historia, historia sztuki, archeologia, do których przypisano też studia II stopnia, to pozostali takiego przygotowania nie posiadają. W tym samym czasie, czyli w ciągu czterech semestrów muszą jednak zostać włączeni do badań naukowych i przedstawić pracę dyplomową świadczącą o opanowaniu warsztatu badawczego w/w dyscyplin. Program studiów nie przewiduje możliwości nadrobienia braków z zakresu wiedzy czy – co szczególnie ważne – umiejętności ze studiów licencjackich i jak wykazano powyżej ogranicza kształcenie umiejętności badawczych do seminariów dyplomowych. W tych okolicznościach osiągnięcie założonych efektów kształcenia w ciągu czterech semestrów studiów magisterskich w przypadku absolwentów kierunków spoza obszaru nauk humanistycznych i społecznych jest niemożliwe. Należy rozważyć wprowadzenie obowiązku uzupełniania brakujących kompetencji wybranymi zajęciami ze studiów licencjackich lub podniesienie wymagań rekrutacyjnych.

Proces dyplomowania na ocenianym kierunku odbywa się zgodnie z *Regulaminem Studiów UG* (rozdz. 5.) i składa się z dwóch etapów: przygotowania i oceny pracy dyplomowej oraz złożenia egzaminu dyplomowego. Instytut Historii odpowiedzialny za prowadzony na Wydziale Historycznym kierunek *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* dba o wysokie kompetencje naukowe opiekunów prac dyplomowych na obu poziomach studiów. Promotorami prac licencjackich i magisterskich są pracownicy posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Wybór seminariów – jak pisano powyżej - jest jednak mocno ograniczony, co nawet przy dużej życzliwości i otwartości prowadzących seminaria - w istotny sposób utrudnia studentom podejmowanie badań i przygotowywanie prac dyplomowych zgodnych z ich zainteresowaniami naukowymi. Egzamin i praca dyplomowa są ze sobą ściśle powiązane. Zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich podczas egzaminu zadawane są trzy pytania, z których jedno dotyczy epoki historycznej, której dotyczyła praca dyplomowa, drugie - zagadnień poruszanych w pracy, trzecie – metodologii badań lub źródeł

wykorzystywanych w pracy. ZO PKA zachęca do rozważenia możliwości obowiązkowego udostępniania studentom na kilka dni przed terminem egzaminu dyplomowego obu recenzji pracy dyplomowej, dzięki czemu egzamin sprawdziłby umiejętności polemiczne dyplomanta, na które składają się m.in. kształtowane podczas studiów umiejętności formułowania i argumentowania własnego zdania. ZO zapoznał się z losowo wybranymi pracami licencjackimi i magisterskimi, przygotowanymi na *Krajoznawstwie i turystyce historycznej*. Ich analiza potwierdza rozdzźwięk pomiędzy przypisaniem kierunku studiów do dyscyplin naukowych a zapisaną w efektach kształcenia i realizowaną programem studiów ideą szerszej interdyscyplinarności, a nawet międzyobszarowości tych studiów. Tematyka niektórych prac, wyznaczone cele badawcze i stosowane metody nie odpowiadają bowiem ani historii, ani historii sztuki, ani archeologii, nie odpowiadają też kompetencjom naukowym promotorów, którymi są historycy. Należy jednocześnie podkreślić, że prace odpowiadające w pełni wymaganiom warsztatu historycznego i profilu ogólnoakademickiego reprezentują dobry poziom naukowy i z reguły oceniane są adekwatnie. Wszystkie prace dyplomowe podlegają procedurze antyplagiatowej, zgodnie z *Regulaminem antyplagiatowym dla prac dyplomowych*, obowiązującym na Wydziale Historycznym UG.

Uznawanie efektów kształcenia na ocenianym kierunku przebiega zgodnie z zasadami i procedurami opisanymi w *Regulaminie studiów UG* (rozdz. 4, § 27) i jest stosowane w przypadku powtarzania przedmiotu, wznowienia studiów, udziału w programie wymiany studenckiej, zaliczenia zajęć na innej uczelni czy na innym kierunku studiów. Podejmując decyzję o uznaniu efektów kształcenia dziekan kieruje się zbieżnością efektów kształcenia zdefiniowanych dla danych przedmiotów, przypisaną im liczbą punktów ECTS, formą i liczbą godzin zajęć, jak i sposobem ich zaliczania. *Regulamin studiów* (rozdz. 7, § 39 i 42) określa także zasady przeniesienia się na studia z innej uczelni lub z innego kierunku na tej samej uczelni. Szczegółowe warunki przeniesienia określa dziekan. Osobie przenoszącej się uznawane są zaliczone dotąd etapy studiów, pod warunkiem uzupełnienia wskazanych różnic programowych. Zasady i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa *Uchwała Senatu UG nr 28/15 z dnia 26 marca 2015 r.*, zmieniona *Uchwałą Senatu UG nr 53/15 z dnia 25 czerwca 2015 roku*.

Dotychczas nie zgłosił się żaden kandydat ubiegający się o uznanie efektów uczenia się na ocenianym kierunku studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Programy studiów I i II stopnia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* zasadniczo umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia. Łączą w sobie wiedzę i

umiejętności z obszaru nauk humanistycznych, społecznych i nauk o Ziemi, przygotowanie do prowadzenia badań naukowych z przygotowaniem do pracy zawodowej. Docenić należy obligatoryjność praktyk zawodowych na obu poziomach studiów oraz wsparcie naukowe i organizacyjne, jakiego udzielają studentom pracownicy naukowcy. Słabą stroną procesu kształcenia jest dominacja wykładu wśród form zajęć, szczególnie tych związanych z dyscyplinami, do których przypisano kierunek studiów, niewielka możliwość indywidualizacji procesu kształcenia w ramach obowiązującego programu studiów (na studiach I stopnia niespełnienie wymogu 30% punktów ECTS przypisanych zajęciom do wyboru, na obu poziomach studiów - wybór głównie pomiędzy przedmiotami historycznymi), brak możliwości kontynuowania nauki języka obcego zdanego na egzaminie maturalnym, o ile nie był to język angielski, a także zróżnicowania grup lektoratowych z języka angielskiego w zależności od poziomu biegłości językowej studentów. Proces weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia został dobrze zaplanowany i przebiega bez większych zastrzeżeń, ale proces dyplomowania – ze względu na odchodzenie od dyscyplin, do których przypisano kierunek - wzbudza wątpliwości. Stosowane zasady rekrutacji są równościowe i selektywne, ale nie gwarantują przyjęcia na studia magisterskie - kandydatów o kompetencjach wystarczających do osiągnięcia założonych efektów kształcenia, a na studia licencjackie – o kompetencjach porównywalnych, pozwalających na realizację tego samego programu studiów bez straty dla jakości kształcenia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. na studiach I stopnia spełnić wymagania sformułowane w *Rozporządzeniu MNiSW z 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* dot. modułów zajęć do wyboru studenta;
2. skorygować plan zajęć na studiach I stopnia, by przedmioty o charakterze wstępnym, potrzebne na pierwszym, najdalej drugim roku studiów nie kończyły procesu kształcenia;
3. zwiększyć liczbę seminariów i zróżnicować tematykę seminariów tak, by wybór promotora był zgodny z zainteresowaniami naukowymi studentów zachowując zgodność z dyscyplinami naukowymi, do których odnoszą się efekty kształcenia;
4. zróżnicować ofertę wykładów monograficznych tak, by odpowiadały one idei interdyscyplinarności studiów na kierunku *Krajoznawstwo i Turystyka Historyczna*;

5. albo konsekwentnie realizować prace dyplomowe wyłącznie w zakresie historii, historii sztuki, archeologii, czyli dyscyplin, do których kierunek został przypisany albo przypisać kierunek do większej liczby dyscyplin, o których mowa w efektach kształcenia i zapewnić studentom możliwość pisania prac pod kierunkiem odpowiednich specjalistów;
6. umożliwić studentom kontynuowanie nauki języka, z którego zdali egzamin maturalny lub zróżnicować grupy lektoratowe z języka angielskiego zgodnie z poziomem biegłości językowej studentów;
7. zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia zwiększyć liczbę zajęć w formie ćwiczeniowej i konwersatoryjnej, tak, by zapewnić większą możliwość kształcenia umiejętności ogólnych i badawczych;
8. skorygować punktację ECTS w przypadku kilku w/w przedmiotów;
9. rozważyć zmianę zasad rekrutacji – szczególnie na studiach II stopnia – tak, by kompetencje studenta „na wejściu” dawały szansę osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia w założonym okresie czasu albo umożliwić studentom uzupełnienie kluczowych umiejętności ze studiów licencjackich.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Działania systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały sformułowane w Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Gdańskiego, którego procedury wdrażane są na poziomie kierunków prowadzonych na Wydziale Historycznym poprzez działania Rady Programowej, Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia (dalej: WZZJK) oraz nadzorującego jego pracę Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Projekt programu kształcenia jest opracowywany przez Radę Programową kierunku w oparciu o potencjał i kompetencje kadry naukowej oraz zakres prowadzonych przez nich badań naukowych, a także oczekiwania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku wobec uzyskiwanych przez absolwentów kompetencji. Informacje w tym zakresie pozyskuje się przy pomocy przeprowadzanych wśród studentów badań ankietowych, hospitacji zajęć

dydaktycznych, systematycznie dokonywanej oceny pracowników, a także dyskusji podejmowanych przez nauczycieli akademickich podczas posiedzeń Rady Wydziału, Rady Programowej Instytutu, a także zebrań WZZJK. Zespół Oceniający PKA zwraca uwagę, aby w dalszych pracach uwzględnić również ocenę zgodności realizowanego programu kształcenia z jego założeniami, bowiem zgodnie z przedstawionymi przez Uczelnię danymi zawartymi w Raporcie samooceny studia pierwszego stopnia przypisano do dyscyplin historia oraz historia sztuki, natomiast w uchwale Senatu Uczelni przyporządkowującej efekty kształcenia do obszarów wiedzy, dziedzin nauki oraz dyscyplin naukowych wskazano dodatkowo archeologię. W projektowaniu programu kształcenia uczestniczą interesariusze zewnętrzni, z którymi Wydział prowadzi bliską, wieloletnią współpracę (specjaliści pracujący w trójmiejskich i krajowych instytucjach kultury oraz regionalnych, prywatnych przedsiębiorstwach turystycznych stanowiących potencjalnych pracodawców dla absolwentów kierunku np. Polska Izba Turystyki, Muzeum Historii Miasta Gdańsk, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna). W celu usystematyzowania współpracy z interesariuszami zewnętrznymi Władze Wydziału zdecydowały o cyklicznym organizowaniu spotkań z ich przedstawicielami. Celem spotkań jest wymiana informacji oraz pozyskiwanie opinii interesariuszy na temat programu kształcenia, możliwości realizacji wspólnych inicjatyw naukowych i kulturalnych, a także współdziałanie w zakresie praktyk zawodowych.

Monitorowanie programu kształcenia i jego aktualności względem zapotrzebowania rynku pracy prowadzone jest w oparciu o coroczne przeglądy i analizę programów studiów (w tym sylabusów, planów studiów, wymiaru zajęć dydaktycznych), dokonywaną przez Radę Programową, a ich efektem są wnioski kierowane do WZZJK o korektę realizowanych programów studiów. Podsumowaniem pro jakościowych działań WZZJK jest corocznie opracowywany, a następnie zatwierdzany przez Radę Wydziału Raport z oceny własnej Wydziału Historycznego (tzw. Raport samooceny). Jego formuła służy kompleksowemu przeglądowi programu kształcenia oraz weryfikacji skuteczności inicjatyw doskonalących bądź działań naprawczych podejmowanych wskutek zdiagnozowanych uprzednio uchybień.

W monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia oraz ocenę osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia włączani są interesariusze wewnętrzni m.in. dzięki corocznym konsultacjom prowadzonym podczas spotkań Władz Wydziału ze studentami poszczególnych roczników, opracowaniu wniosków z wypełnianych przez studentów i absolwentów ankiet, sugestiom nauczycieli akademickich zgłaszanym podczas obrad Rady Wydziału, WZZJK, Rady Programowej. Jednorazowo, w związku z wprowadzeniem do programu studiów zajęć z zakresu ekonomii i biznesu, zorganizowano spotkanie konsultacyjne z nauczycielami akademickimi

zatrudnionymi na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego, co pozwoliło na wybór treści dydaktycznych przy udziale specjalistów reprezentujących łączące się na poziomie realizowanych zajęć dydaktycznych obszary nauki. Udział interesariuszy zewnętrznych w monitorowaniu programu kształcenia zapewniony jest dzięki organizowanym cyklicznie spotkaniom, podczas których, na podstawie przesłanych uprzednio materiałów (plany i program studiów, program kształcenia), interesariusze opiniują spójność programu studiów z potrzebami rynku pracy oraz oczekiwanymi od absolwentów kierunku kompetencjami. Wybrani partnerzy zewnętrzni (pracownik Działu Edukacji Europejskiego Centrum Solidarności, wiceprezes pomorskiego oddziału Polskiej Izby Turystyki) przygotowali również wnioski z oceny realizowanego procesu kształcenia w formie raportu. Wobec zdiagnozowanego przez członków Zespołu oceniającego PKA braku spójności niektórych spośród realizowanych prac dyplomowych z przyjętymi dla kierunku efektami kształcenia zaleca się włączenie procesu dyplomowania również do oceny przez interesariuszy zewnętrznych.

Do źródeł danych wykorzystywanych w monitorowaniu programu kształcenia należą: wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych, konkluzje z konsultacji dotyczących realizowanych treści kształcenia z nauczycielami, w tym praktykami, prowadzącymi zajęcia dydaktyczne, wnioski z analizy oceny kompetencji studentów formułowanych przez pracodawców przyjmujących studentów na praktyki, a także wyniki anonimowego badania ankietowego studentów. Wobec zdiagnozowanej niskiej zwrotności badania ankietowego, niepozwalającej na pozyskanie miarodajnych wyników mogących zostać uznane za stanowisko reprezentujące większość studentów zdecydowano o odejściu od prowadzonej na poziomie Uczelni ankiety elektronicznej oraz realizowaniu jej na Wydziale w formie papierowej. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż poza zawartymi w ankiecie pytaniami zamkniętymi (m.in. treść zajęć, konsultacje, współpraca z dziekanatem), celem uszczegółowienia pozyskiwanych przy jej pomocy danych, dwa pytania mają charakter otwarty, a ich treść zmienia się w zależności od zagadnień jakościowych podlegających w danym roku akademickim szczególnej uwadze WZZJK (funkcjonowanie kół naukowych, przebieg praktyk zawodowych, techniki aktywizujące studentów do pracy na zajęciach, formy promocji kierunków, pomoc w odnalezieniu się na rynku pracy, program Erasmus). Wyniki ankiet, w formie zbiorczego *opracowania „Wyniki ankietowych badań jakości kształcenia (ankieta wydziałowa)”* zawierającego prezentację wyników badań ankietowych oraz wnioski wraz ze sformułowaniem działań zmierzających do ich wdrożenia, są ogólnodostępne na stronie internetowej Wydziału.

Studenci poza możliwością zgłaszania swoich uwag w procesie ankietyzacji, mogą na bieżąco kierować zapytania i wnioski poprzez dostępny na stronie internetowej Wydziału

anonimowy „Formularz uwag o jakości kształcenia na Wydziale Historycznym”. Badanie ankietowe wykorzystywane jest również przez Biuro Karier monitorujące losy zawodowe absolwentów. Przeprowadzone w toku wizytacji rozmowy wykazały, iż mimo podejmowanych przez Uczelnię starań o wykorzystanie opinii absolwentów w doskonaleniu programu studiów, skuteczność ich gromadzenia i możliwość dalszego wykorzystania nie przynosi oczekiwanych efektów. Wdrożonym rozwiązaniem jest uzupełnianie pozyskiwanych przez Biuro Karier wyników doraźnie pozyskiwanymi przez nauczycieli akademickich informacjami od utrzymujących z nimi kontakt absolwentami.

Wyniki monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia, oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia, a także zewnętrznych ocen jakości kształcenia dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną są wykorzystywane jako podstawa doskonalenia programu kształcenia. Potwierdzeniem powyższego są liczne spotkania konsultacyjne zorganizowane po przeprowadzeniu przez PKA w roku akademickim 2016/2017 oceny programowej na kierunku „historia sztuki”, podczas których Władze Wydziału wraz z nauczycielami akademickimi dyskutowali o sposobie wdrożenia projakościowych zmian w procesie kształcenia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* wypracowanych podczas spotkań z ekspertami Komisji. Uwzględniając propozycje nauczycieli akademickich do programu studiów wprowadzono m.in. przedmioty: *Techniki pisania prac akademickich, Elementy statystyki i demografii historycznej*, a ponadto celem rozszerzenia kompetencji studentów dokonano zmiany języka wykładowego z polskiego na angielski dla przedmiotów *Race and Ethnicity in American History and Culture, History and Culture of England, Man and his Environment in the Ancient Eastern Mediterranean*. Wdrożono również wnioski wypracowane z nauczycielami akademickimi z Wydziału Zarządzania w zakresie przedmiotów ekonomicznych np. wprowadzono nowe przedmioty (*Analiza rynku turystycznego, Źródła i zasady finansowania projektów*), zamieniono przedmiot *Obsługa ruchu turystycznego* na *Obsługa ruchu turystycznego i turystyka biznesowa, Podatki w działalności gospodarczej* na *Podatki i ubezpieczenia w działalności gospodarczej*, dokonano podziału treści realizowanych w ramach przedmiotów *Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym. Biznes plan* oraz *Polityka produktu turystycznego* wprowadzając w ich miejsce trzy nowe przedmioty: *Uruchomianie i prowadzenie działalności gospodarczej. Biznes plan., Źródła finansowania działalności gospodarczej, Marketingowe koncepcje zarządzania przedsiębiorstwem i produktem turystycznym*. Ponadto utworzono dwa nowe wykłady fakultatywne: *Zarządzanie projektami w działalności małego przedsiębiorstwa turystycznego* oraz *Rola funduszy europejskich w rozwoju małego biznesu w turystyce*. Zgodnie z zainteresowaniami studentów, opinią sformułowaną przez nauczycieli akademickich, a ponadto

po uzyskaniu akceptacji przedstawicieli rynku pracy ograniczono wymiar przedmiotów historycznych na rzecz zwiększenia godzin zajęć z przedmiotów związanych z zarządzaniem np. zajęcia z *Historii i kultury Bliskiego Wschodu* połączono z treściami realizowanymi w ramach zajęć *Bliskowschodnie centra turystyczne* w przedmiot *Historia i kultura bliskowschodnich centrów turystycznych*, zajęcia z *Historii i kultury bliskowschodnich centrów turystycznych*, *Historii i kultury Francji*, *Historii i kultury Włoch* w zajęcia z *Historii i kultura Włoch i Francji*, podobnie zajęcia z *Historii i kultura Europy Środkowo-Wschodniej* oraz *Historii i kultury Czech i Słowacji w Historię i kulturę Europy Środkowo-Wschodniej* (w tym Czech i Słowacji). Na podstawie uwag i propozycji zgłaszanych przez studentów do programu studiów włączono również zajęcia z *Wstępu do badań humanistycznych*.

3.2.

Informacje dotyczące procesu kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku studiów *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* dostępne są dla różnych grup interesariuszy na stronie internetowej Wydziału, której poszczególne zakładki zawierają szczegóły dotyczące prowadzonych studiów (program kształcenia, sylwetka absolwenta, przebieg studiów, program Erasmus+, tematyka zrealizowanych prac dyplomowych, działalność studenckich kół naukowych), a także działalności naukowej Katedry Kulturoznawstwa oraz Katedry Wiedzy o Filmie i Kulturze Audiowizualnej. Dane zawarte na stronie internetowej uzupełniają tradycyjne formy upowszechniania informacji takie jak: tablice informacyjne, gabloty wydziałowe i instytutowe, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami). Ponadto w ramach ogólnodostępnych platform wymiany informacji, w tym portalu społecznościowego Facebook, rozpowszechniane są wiadomości dotyczące aktualnie podejmowanych inicjatyw kulturalnych, czy też informacje dotyczące planowanych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Uzupełnieniem powyższego jest Portal Studenta, w którym dla studentów dostępne są wyniki zaliczeń i egzaminów oraz przeprowadzane są badania ankietowe mające na celu anonimową ocenę procesu dydaktycznego. Służy on również do udostępniania sylabusów zajęć dydaktycznych. Forma prezentacji danych na stronie internetowej została dostosowana do potrzeb poszczególnych grup interesariuszy z uwzględnieniem przewidywanego sposobu ich wykorzystania (w tym dla osób słabowidzących oraz obcokrajowców). Strona internetowa Wydziału zawiera również bezpośredni link kierujący do informacji udostępnianych przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Gdańskiego. Treści dostępne na stronie internetowej są okresowo monitorowane przez władze dziekańskie, a ponadto oceniane przez studentów wydziału (przede wszystkim przez studentów I roku studiów – ankieta pt. *Badanie opinii*

studentów pierwszych lat studiów o pierwszym kontakcie z UG). W odniesieniu do wykorzystywanych w procesie oceny dostępu do informacji publicznych źródeł danych należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z opinią WZZJK mały odsetek wypełnionych przez studentów ankiet nie pozwala na w pełni zobiektywizowaną interpretację zawartych w nich danych. Prowadzone przez Władze Wydziału działania pozwoliły na kilkuprocentowy wzrost uczestników badania, jednakże wciąż nie można uznać go za miarodajny. Koniecznym jest zatem kontynuowanie rozpoczętych już działań promujących korzyści z uczestnictwa w procesie ankietyzacji. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż systemowe działania przewidziane w zakresie oceny dostępu do informacji publicznych uwzględniają jedynie gromadzenie opinii studentów pierwszego roku studiów, pomijając pozyskiwanie danych od studentów starszych lat studiów. Choć zgodnie z deklaracją Władz Wydziału ich opinie w tym zakresie gromadzone są drogą bezpośrednich rozmów, a także uwag zawartych w odpowiedziach na pytania otwarte badania ankietowego, to zaleca się refleksję na zasadności wprowadzenia do formularza ankiety stałego pytania dotyczącego oceny przez studentów dostępu do informacji publicznych. Ponadto, Zespół oceniający zaleca aktualizację strony internetowej Instytutu Historii.

Uzasadnienie

Wydział Historyczny Uniwersytetu Gdańskiego prowadzący oceniany kierunek studiów *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* określił, wdrożył i realizuje systemowe działania służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów kształcenia. W ramach przyjętych procedur prowadzi również systematyczne monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia. Dokonana przez Zespół Oceniający analiza stanu faktycznego wykazała, iż działania systemu prowadzone są z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy oraz oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, czego efektem są wymienione w opisie kryterium przykłady działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. Ponadto w 2016 roku Władze Wydziału poddały realizowany program studiów zewnętrznej ocenie jakości kształcenia poprzez zgłoszenie go do konkursu: *Studia z Przyszłością*. Konkurs i Program Akredytacji Kierunków Studiów organizowanego przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego (kierunek został laureatem konkursu i otrzymał certyfikat *Studia z Przyszłością*).

Do mocnych stron systemu zapewniania jakości kształcenia należy, co potwierdziły przeprowadzone w toku wizytacji spotkania, bliska i efektywna współpraca z interesariuszami zewnętrznymi reprezentującymi lokalne przedsiębiorstwa i instytucje turystyczne, pozwalająca na wykorzystanie potencjału regionu i takie kształtowanie realizowanego programu studiów, aby

prowadził do nabycia przez absolwentów kierunku umiejętności odpowiadających zapotrzebowaniu rynku pracy. Wobec wyrażonej w rozmowach z Zespołem oceniającym gotowości interesariuszy zewnętrznych do dalszego poszerzania współpracy właściwym będzie wykorzystanie ich doświadczenia w doprecyzowaniu przyjętej koncepcji kształcenia i wyznaczeniu dalszego kierunku jej rozwoju (interdyscyplinarność studiów, indywidualizacja ścieżki kształcenia studentów). Poza wskazanymi w niniejszym opisie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia przykładami skuteczności jego funkcjonowania, należy wskazać na stworzenie sprzyjającego poprawie jakości procesu kształcenia Laboratorium Inicjatyw Dydaktycznych. Jego celem jest inspirowanie nauczycieli akademickich do tworzenia własnych projektów dydaktycznych poprzez cykl szkoleń warsztatowych poświęconych nieszablonowym rozwiązaniom dydaktycznym i nowoczesnym metodom kształcenia. Środki finansowe na organizację Laboratorium Inicjatyw Dydaktycznych zabezpiecza utworzony przez Władze Uczelni Fundusz Innowacji Dydaktycznych wspierający realizację innowacyjnych inicjatyw dydaktycznych w Uniwersytecie Gdańskim (np. nowe elementy związane z efektywnością procesu dydaktycznego, elastyczne ścieżki kształcenia, zajęcia eksperymentalne, próbne wdrożenia i pilotażowe cykle zastosowań nowych metod, form i jednostek organizacyjnych nauczania/uczenia się). Ponadto Instytut Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Gdańskiego we współpracy z Fundacją Rozwoju UG zorganizowały dla pracowników oraz doktorantów Uniwersytetu Gdańskiego warsztaty doskonalenia umiejętności mówienia w formalnych sytuacjach akademickich w języku angielskim (Academic speaking skills - warsztaty doskonalenia umiejętności mówienia w kontekście akademickim dla pracowników UG, Academic writing – kurs doskonalenia umiejętności pisania tekstów akademickich dla pracowników UG). Wśród stwierdzonych uchybień należy wskazać natomiast brak rozpoznania przez system nieścisłości w zakresie przyporządkowania efektów kształcenia do dyscyplin naukowych. Dokonany przez Zespół oceniający PKA przegląd prac dyplomowych prowadzi ponadto do wniosku, że właściwym byłoby zastosowanie systemowych rozwiązań w zakresie monitorowania procesu dyplomowania (badanie zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów, spójności prac dyplomowych z zakładanymi efektami kształcenia dla kierunku). Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku Krajoznawstwo i turystyka historyczna” wobec czego sformułowane przez Zespół Oceniający uwagi winny być wykorzystane przy poprawie jakości kształcenia jako źródło informacji pozyskanych dzięki zewnętrznej ocenie jakości kształcenia.

Dobre praktyki

1. Bieżąca możliwość zgłaszania zapytań i wniosków studentów poprzez dostępny na stronie internetowej Wydziału anonimowy „Formularz uwag o jakości kształcenia na Wydziale Historycznym”.

Zalecenia

Należy:

1. w ramach WSZJK wprowadzić obowiązkowy przegląd oraz doprecyzowanie (we współpracy z zaangażowanymi w proces kształcenia interesariuszami zewnętrznymi) przyjętej koncepcji kształcenia oraz wyznaczenie dalszego kierunku jej rozwoju (przyporządkowania efektów kształcenia do obszarów, dziedzin i dyscyplin, interdyscyplinarność studiów, indywidualizacja ścieżki kształcenia studentów);
2. wzmocnić działania systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie monitorowania procesu dyplomowania.
- 3.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 5.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 5.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 5.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzi około 70 nauczycieli akademickich, w tym 16 osób zaliczonych przez jednostkę do minimum kadrowego na studiach I stopnia i 12 na studiach II stopnia. Wszystkie osoby zaliczone do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy w obszarze nauk humanistycznych, w dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie historia, do której zostały przypisane kierunkowe efekty kształcenia.

Na studiach I stopnia jednostka wskazała do minimum kadrowego 10 samodzielnych pracowników naukowych, spośród których dwie osoby nie mogą zostać do niego zaliczone, ponieważ nie prowadzą zajęć na ocenianym kierunku. Tak więc minimum kadrowe dla studiów I stopnia stanowi 8 samodzielnych pracowników naukowych i 4 doktorów. Na studiach II stopnia w skład minimum kadrowego wchodzi 6 samodzielnych pracowników naukowych i 6 doktorów. Stosunek liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego jest niższy niż

1:60. Tym samym jednostka spełnia wymagania § 12, ust. 1 i § 14 *Rozporządzenia MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz.U. z dn. 30 września 2016, poz. 1596).

Kierunek został przypisany do trzech dyscyplin naukowych w dziedzinie nauki i obszarze wiedzy – nauki humanistyczne – historia, historia sztuki i archeologia. Tymczasem struktura minimum kadrowego jest jednorodna i nie ma w niej ani jednego przedstawiciela dyscyplin historia sztuki i archeologia, co może rodzić wątpliwości, co do tego na ile skład minimum kadrowego zapewnia właściwą realizację efektów kształcenia i programu studiów. Część zajęć na kierunku prowadzona jest jednak przez osoby posiadające dorobek naukowy w zakresie historii sztuki oraz archeologii co pozwala na prawidłową realizację programu kształcenia. .

Ponadto na ocenianym kierunku zajęcia prowadzą osoby posiadające stopień lub tytuł naukowy i dorobek badawczy w następujących dyscyplinach naukowych: historia (12), geografia (11), ekonomia (7), historia sztuki (3), archeologia (3), nauki o zarządzaniu (2), psychologia (1), nauki o polityce (1), kulturoznawstwo (1), pedagogika (1), prawo (1). Poza nimi zajęcia prowadzone są przez kilka osób z tytułem zawodowym magistra, są to nauczyciele języków obcych, wychowania fizycznego oraz doktoranci. Ten potencjał kadrowy pozwala na właściwą realizację programu studiów. który co należy podkreślić znacząco wybiega poza obszar, dziedzinę i dyscypliny naukowe, do których zostały przyporządkowane kierunkowe efekty kształcenia. Wątpliwości ZO nie budzi przedstawiona przez jednostkę kadra a jedynie dobór form zajęć realizujących efekty kształcenia powiązane z naukami społecznymi i przyrodniczymi (por. kryterium 2.1).

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku w większości przygotowana jest do stosowania tradycyjnych metod kształcenia uwzględniających z jednej strony aktywizację studentów podczas zajęć, a z drugiej strony ich samodzielną pracę. Jak wynika z sylabusów przedmiotów, a także hospitacji przeprowadzonych podczas wizytacji zajęć w nielicznych przypadkach sięga ona po bardziej nowoczesne metody kształcenia i metody weryfikacji osiągnięć przez studentów efektów kształcenia, przy czym nie zawsze korzysta z nich w sposób prawidłowy, m.in. nie przekazując studentom pełnej informacji zwrotnej dotyczącej ich osiągnięć i popełnianych błędów. Kadra akademicka prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku przejawia stosunkowo dużą aktywność w zakresie przygotowywania skryptów do nauczania poszczególnych przedmiotów, których 10 powstało od czasu utworzenia kierunku studiów.

4.2.

Polityka obsadzania zajęć na ocenianym kierunku zmierza do powierzania poszczególnych przedmiotów osobom posiadającym dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej, do której przynależy dany przedmiot. Przedstawiona w raporcie samooceny koncepcja studiów zakłada udział w procesie kształcenia przedstawicieli historii, archeologii, historii sztuki, geografii, nauk o zarządzaniu i nauk biologicznych, przy czym te ostatnie nie są reprezentowane wśród kadry prowadzącej zajęcia. Zdarzają się przypadki, w których obsada ta jest niewłaściwa lub co najmniej dyskusyjna. W przypadku studiów I stopnia dotyczy to trzech przedmiotów, w tym *technologii informacyjnej*. Przedmiot ten prowadzony jest przez osobę posiadającą dorobek naukowy w dyscyplinie historia oraz grupę doktorantów, przygotowujących prace doktorskie w tej dyscyplinie. Na studiach II stopnia wątpliwości budzi obsada następnych trzech przedmiotów (zestawienie w załączniku 6).

Jednostka prowadzi kierunek studiów o profilu ogólniakademickim, ale posiada on duży walor przygotowania do praktycznej działalności zawodowej. W pewnym stopniu jest to przyczyną wątpliwości związanych z obsadą, zwłaszcza tych zajęć, które nie tyle odpowiadają określonym dyscyplinom naukowym, co dostarczają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne związane z obszarem przyszłej działalności zawodowej. W przypadku tych zajęć – mimo ogólniakademickiego profilu kształcenia – jednostka powinna sięgać raczej do osób posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z zakresem powierzonego im przedmiotu. Studenci *Krajoznawstwa i turystyki historycznej* podczas spotkania z ZO PKA wyraźnie wśród słabych stron kierunku wskazali, że część nauczycieli akademickich nie posiada odpowiednich kompetencji do prowadzenia zajęć, które nazwali „turystycznymi”. Ponadto biorąc pod uwagę profil kształcenia, ale także jakość prowadzonych zajęć, wątpliwości budzi także powierzanie prowadzenia niektórych zajęć z grupy przedmiotów kierunkowych (np. *Cywilizacja czasów średniowiecza /historia – kultura – sztuka/* na studiach I stopnia i *Edukacyjne walory krajoznawstwa i turystyki* na studiach II stopnia) studentom studiów doktoranckich, którzy nie posiadają jeszcze ani odpowiedniego dorobku naukowego, ani przygotowania dydaktycznego.

W przypadku kilku zajęć, których prowadzenie powierzono osobom posiadającym dorobek naukowy w dyscyplinie odpowiadającej zakresowi tych przedmiotów, dorobek ten jest dość odległy od merytorycznego zakresu tych przedmiotów.

Na studiach I stopnia są to:

- 1) *Geografia turystyczna świata*, prowadzona przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie geografia, w zakresie gospodarki morskiej;
- 2) *Podstawy krajoznawstwa*, prowadzone przez osobę z dorobkiem w dyscyplinach geografia i pedagogika w zakresie dydaktyki geografii;
- 3) *Turystyka religijna*, prowadzona przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie historia w zakresie bibliistyki;
- 4) *Ekonomia turystyki*, prowadzona przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie ekonomia w zakresie marketingu i transferu wiedzy;
- 5) *Cywilizacja XIX i XX wieku (historia, kultura, sztuka)*, prowadzona m.in. przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie historia w zakresie historii XVIII wieku i oświecenia;

Na studiach II stopnia są to:

- 1) *Historia i kultura państw Basenu Morza Śródziemnego*, prowadzona m.in. przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie historia, ale nie dotyczącym obszaru Śródziemnomorza;
- 2) *Historia i kultura Francji i Włoch*, prowadzona przez osobę z dorobkiem w dyscyplinie historia, ale nie dotyczącym krajów romańskich;
- 3) *Krajoznawcze znaczenie regionu*, prowadzone przez osobę z dorobkiem w dyscyplinach geografia i pedagogika w zakresie dydaktyki geografii.

W pojedynczych przypadkach wątpliwości budzi dobór kadry prowadzącej seminaria dyplomowe w powiązaniu z problematyką podejmowanych tematów prac badawczych, z których niewielka część dotyczy takich dyscyplin naukowych jak ekonomia, nauki o zarządzaniu, geografia, socjologia, czy pedagogika, a przygotowywana jest pod opieką nauczycieli akademickich nie posiadających dorobku naukowego w tym zakresie, ale w dyscyplinie historia. Co prawda prace te – jak wskazuje analiza niektórych z nich – zawierają na zwykłe na dość podstawowym poziomie informacje odnoszące się do historii, badawczo jednak dotyczą innych dyscyplin naukowych i powinny być prowadzone przez osoby je reprezentujące.

4.3.

Kadrę prowadząca zajęcia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* w połowie stanowią pracownicy Wydziału Historycznego, z których zdecydowana większość zatrudniona jest w odpowiedzialnym za kierunek Instytucie Historii

Uniwersytetu Gdańskiego. Polityka kadrowa IH związana z ocenianym kierunkiem nastawiona jest przede wszystkim na profilowanie badań zatrudnionych w jednostce nauczycieli akademickich w zakresie odpowiadającym kierunkowi studiów oraz integrowanie ich z badaniami i doświadczeniami nauczycieli akademickich z innych jednostek mających zajęcia na ocenianym kierunku w ramach *Pracowni Krajoznawstwa i Turystyki Historycznej* oraz serii wydawniczej *Teki Turystyczno-Krajoznawcze*. Obecny skład Pracowni wg informacji zamieszczonych na jej stronie internetowej (dostęp 12.05.2018) ogranicza się jednak do pracowników Wydziału Historycznego: siedmiu osób z Instytutu Historii i jednej z Instytutu Historii Sztuki. Stanowi on więc dopiero zaczątek do integrowania badań w zakresie różnych dyscyplin związanych z krajoznawstwem i turystyką, nie stanowiąc jeszcze interdyscyplinarnej platformy spotkań kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku.

W ramach realizowanej w Instytucie Historii polityki kadrowej stwarzane są warunki do rozwoju naukowego pracowników poprzez finansowanie publikacji naukowych i procedur awansowych oraz finansowanie wyjazdów konferencyjnych. Wyrazem tych działań jest między innymi otrzymanie przez Wydział Historyczny kategorii naukowej A oraz uzyskanie od roku akademickiego 2014/2015 stopnia doktora habilitowanego przez 4 osoby i tytułu profesora przez 3 osoby.

Uniwersytet Gdański stwarza także możliwości doskonalenia kompetencji dydaktycznych. Dział Jakości Kształcenia organizuje szkolenia i kursy dla nauczycieli akademickich wprowadzające nowoczesne metody nauczania, ale także rozwijające umiejętności nauczycieli w zakresie rozwiązywania konfliktów i budowania relacji ze studentami. Informacje o kursach i konferencjach zamieszczane są na stronie internetowej DJK.

Zatrudnianie nowych pracowników odbywa się w drodze konkursu. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie okresowej. Ma ona charakter kompleksowy, obejmujący ocenę zarówno działalności naukowej, jak i dydaktycznej oraz organizacyjnej. W ocenie tej brane są pod uwagę także wyniki ankiet studenckich oraz m.in. aktywność nauczycieli akademickich w zakresie przygotowywania skryptów i pomocy naukowych, stosowanych innowacji dydaktycznych i udział w szkoleniach. Wyrazem doceniania przez władze uczelni osiągnięć dydaktycznych jest przyznawanie nagród rektora w zakresie dydaktyki oraz finansowanie przez władze

Uniwersytetu Gdańskiego przyznawanej przez studentów nagrody dydaktycznej im. Mrongowiusza.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uniwersytet Gdański dysponuje odpowiednim potencjałem kadrowym do prowadzenia zajęć na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna*. Potencjał ten w znacznej mierze znajduje się w ocenianej jednostce – na Wydziale Historycznym – ale też w innych jednostkach uczelni. Jego słabością jest rozproszenie i brak płaszczyzny wspólnego działania w zakresie programowania ocenianego kierunku i podejmowania wspólnych działań na rzecz podnoszenia jakości kształcenia. Funkcję takiej platformy mogłaby spełniać powołana przy Instytucie Historii Pracownia Krajoznawstwa i Turystyki Historycznej, gdyby rzeczywiście zapewniono jej walor interdyscyplinarności. Formalnie jednostka spełnia minimum kadrowe (choć w jego skład wchodzi przedstawiciele tylko jednej z dyscyplin, do których zostały przypisane kierunkowe efekty kształcenia) oraz w większości właściwą obsadę zajęć dydaktycznych (choć zastrzeżenia – formułowane głównie przez studentów kierunku – budzi kadra prowadząca zajęcia związane z obszarem praktycznego przygotowania zawodowego). W przypadku tych ostatnich zajęć – mimo ogólnoakademickiego profilu kształcenia – jednostka powinna sięgać raczej do osób posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z zakresem powierzonego im przedmiotu. Ponadto w pojedynczych przypadkach, wskazanych w załączniku 6 oraz punkcie 4.2. ZO PKA zdiagnozował niewłaściwą lub co najmniej dyskusyjną obsadę zajęć.

Wydział Historyczny i Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego stosuje ogólnouczelniane procedury dotyczące zatrudniania kadry akademickiej i jej oceny, które zapewniają bezstronność i wieloaspektowość postępowania, w przypadku okresowej oceny nauczycieli akademickich uwzględniają wyrażone w formie ankiet opinie studentów. Jednostka zapewnia także właściwe warunki do rozwoju naukowego zatrudnionej w niej kadrze naukowo-dydaktycznej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. stworzyć rzeczywistą platformę integracji interdyscyplinarnej kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, a zatrudnionej w różnych jednostkach Uniwersytetu

Gdańskiego, służącej podejmowaniu wspólnych działań na rzecz podnoszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku;

2. zapewnić właściwą obsadę wszystkich zajęć z uwzględnieniem dyscypliny naukowej, do której odnoszą się poszczególne przedmioty i zgodności dorobku naukowego prowadzących je osób z ich zakresem merytorycznym;

uwzględnić w obsadzie zajęć odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z obszarem przyszłej działalności zawodowej osób, posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z zakresem powierzonego im przedmiotu.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednostka swoją współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym zaznacza na kilku płaszczyznach zwłaszcza: naukowej, popularyzacji nauki jak i kultury. Ma ona zarówno wymiar formalny, jaki i niesformalizowany, ale na stałe wpisuje się w życie jednostki, czego efektem było spotkanie ZO PKA z współpracującymi intensywnie od lat interesariuszami zewnętrznymi. Płaszczyzna naukowa powiązana jest bezpośrednio z prowadzonymi badaniami naukowymi pracowników jednostki oraz ich publikacjami, wykonywanymi na zlecenie podmiotów zewnętrznych recenzjami eksperckimi (m.in. dla Muzeum Archeologicznego w Gdańsku), organizacją(lub współorganizacją z innymi jednostkami konferencji naukowych i popularyzujących naukę (np. „Podróż z książką w rękę”, *Z książką w podróży*)) lub przejęcie patronatu nad konferencjami jak to miało miejsce w przypadku interdyscyplinarnej konferencji „*Patriotyczny obowiązek. O turystyce zaangażowanej*”, której organizatorem były: Ministerstwo Turystyki i Sportu, Polska Organizacja Turystyczna, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna oraz Marszałek Województwa Pomorskiego.

Efektom długoletniej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jest również podjęta dyskusja nad podejmowanymi przez jednostkę działaniami projakościowymi w procesie kształcenia oraz nad programem studiówm.in. wprowadzono do programu studiów przedmiot *Metodyka prowadzenia imprez turystycznych*), oraz dokonano zmian w zakresie programu, organizacji i realizacji praktyk zawodowych. W ostatnim czasie podjęto kolejną inicjatywę w ramach prowadzonych konsultacji i cyklicznych spotkań ze środowiskiem interesariuszy zewnętrznych a dotyczącą prac dyplomowych przygotowywanych przez studentów I i II stopnia analizowanego kierunku. Toczące się rozmowy dotyczą prac dyplomowych. Jednostki

zewnętrzne będą mogły zgłaszać tematy przez interesujące je tematy które to mogłyby być realizowane przez studentów jednostki jako tematy badawcze w ramach prac dyplomowych (rozmowy prowadzone są z Forum Lokalnych Organizacji Turystycznych na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna*).

Popularyzacja nauki w połączeniu z płaszczyzną współpracy w zakresie szeroko rozumianej kultury znajduje ujście w takich działaniach jak: udział zarówno pracowników jednostki, jak i studentów w Bałtyckim Festiwalu Nauki (organizacja imprez dla szkół), w Powiślańskim Festiwalu Nauki (w ramach którego nawiązano współpracę z jednostkami kultury z poza miasta Gdańska, z Muzeum Zamku w Malborku, Muzeum w Kwidzynie); udział w audycjach radiowych PR Gdańska („*Nie śpij! Zwiedzaj!*”), organizacji wykładów promujących miasto i region w ujęciu historycznym i kulturalnym jak np. *Kulinarna ścieżka kaszubska*, opracowywania projektów folderów, posterów. Równie istotnym elementem tej współpracy jest popularyzacja zarówno samej historii miasta i regionu, jak i krajoznawstwa przez cykl wykładów otwartych („*I Ty możesz*”, „*Problem dostępu Polski do morza, a idea niepodległości Polski*”), organizację licznych imprez okolicznościowych w szkołach (V LO w Gdańsku), organizację spotkań z podróżnikami, czy promocje książek z zakresu krajoznawstwa i turystyki (np. *Historii turystyki*). W większości podejmowanych działań a zwłaszcza mocno widoczne jest to na polu popularyzacji treści zarówno historii, jak i krajoznawstwa, powiązanych tematycznie z kierunkiem studiów, czy organizacji różnych okolicznościowych imprez kulturalnych gdzie bardzo licznie zaznaczają swoją obecność studenci.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka w sposób aktywny i skuteczny wpisuje się we współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym przez liczne inicjatywy, jaki podejmuje indywidualnie lub jako współorganizator. Niewątpliwie za mocną stroną tej współpracy należy uznać wszystkie aspekty, które znajdują przełożenie na dostosowywanie programu kierunku do potrzeb zmiennego rynku pracy w mieście i regionie, wzbogacając go o treści o charakterze praktycznym, co stanowi dodatkowy walor tego kierunku o profilu ogólnoakademickim. Współpraca ta jest efektem wieloletnich formalnych kontaktów z jednostkami zewnętrznymi, przez co jest efektywna i ma charakter szeroko zakrojonych spektakularnych działań dla miasta i regionu.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Należy podtrzymywać i rozwijać istniejącą współpracę z otoczeniem społeczno-kulturalnym miasta i regionu oraz dążyć do systemowych rozwiązań.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Koncepcja kształcenia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* zakłada przygotowanie studentów w zakresie znajomości dwóch języków obcych. Realizacja kształcenia w tym zakresie obciążona jest jednak wieloma wadami, o których mowa w kryterium 2.

Nas studiach I stopnia program studiów nie przewiduje zajęć prowadzonych w językach obcych. Na studiach II stopnia natomiast przewiduje się wykłady kursowe w języku angielskim *Cultural Heritage of Poland* oraz *Człowiek i środowisko w antyku* (w planie studiów brak nazwy w języku angielskim) oraz dwa wykłady monograficzne do wyboru: *Race and Ethnicity in American History and Culture* oraz *History of culture of England*. Oferta zajęć w języku angielskim dotyczy wyłącznie wykładów i nie przewiduje aktywnego wykorzystania znajomości języka obcego przez studentów. Wprowadzenie aktywnych form zajęć w językach obcych – np. ćwiczeń lub konwersatoriów w ramach wydziałowej oferty do wyboru – zarówno na studiach I i II stopnia umożliwiłoby studentom wykorzystanie kompetencji językowych w praktyce i mogłoby przyczynić się do wzrostu ich mobilności międzynarodowej.

Instytut Historii ma podpisanych 27 umów ramach programu Erasmus+. W ciągu ostatnich 6 lat z możliwości wyjazdów zagranicznych skorzystało 12 studentów studiów I stopnia i 5 studentów studiów II stopnia, co daje średnio około 3 studentów rocznie przy ogólnej liczbie studentów wynoszącej około 250 osób. Przy ograniczonych możliwościach wykorzystania języka obcego w procesie dydaktycznym jednostka w roku akademickim 2015/2016 zorganizowała sześćdziesięciogodzinny bezpłatny kurs języka angielskiego dla studentów wyjeżdżających na uczelnię zagranicą. Ta jednorazowa inicjatywa nie przyczyniła się do znaczącego wzrostu zainteresowania wyjazdami studentów na stypendia zagraniczne. Jednocześnie w ciągu ostatnich pięciu lat do Instytutu Historii w ramach programu Erasmus przyjechało 5 studentów. Ponadto Wydział Historyczny przyjął około 80 studentów w ramach umów dwustronnych i innych programów wymiany. Przyjeżdżający do Instytutu studenci nie byli związani z określonym kierunkiem, lecz korzystali z różnych możliwości w zakresie oferty dydaktycznej prezentowanej przez wszystkie kierunki studiów prowadzonych w IH.

Z programu Erasmus+ korzystają także nauczyciele akademicy. W ciągu ostatnich sześciu lat spośród kadry Instytutu Historii prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku 8 osób

wyjechało za granicę, a na Uniwersytet Gdański przyjechało 19 badaczy zagranicznych, którzy m.in. prowadzili także wykłady przeznaczone dla studentów. Międzynarodowe doświadczenia kadry bywają stosowane w wymiarze indywidualnym w procesie dydaktycznym poprzez wykorzystywanie kompetencji interkulturowych oraz zaobserwowanych metod pracy i komunikacji ze studentami, nie ma to jednak charakteru systemowego i w niewielkim stopniu oddziałuje na koncepcję kształcenia..

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów ocenianego kierunku przewiduje naukę dwóch języków obcych. W programie studiów II stopnia zamieszczono także ofertę wykładów prowadzonych w języku angielskim, co jednak nie umożliwi studentom konwersacyjnego wykorzystania znajomości języka obcego.

Wydział Historyczny Uniwersytetu Gdańskiego zapewnia warunki do wymiany międzynarodowej studentów i kadry akademickiej zarówno w ramach programu Erasmus+ jak i innych programów i umów. Międzynarodowe doświadczenia kadry bywają stosowane w procesie dydaktycznym poprzez wykorzystywanie kompetencji interkulturowych oraz zaobserwowanych metod pracy i komunikacji ze studentami.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Należy uzupełnić ofertę dydaktyczną w językach obcych o aktywizujące formy zajęć (ćwiczenia lub konwersatoria).
- 2.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Baza lokalowa Instytutu Historii mieści się w budynku Wydziału Historycznego na terenie nowoczesnego kampusu uniwersyteckiego. Budynek ten jest współużytkowany przez Wydział Historyczny i Wydział Filologiczny. Instytut Historii ma do dyspozycji:

- 2 aule na ponad 100 miejsc (jedna do wyłącznej dyspozycji IH, jedna współdzielona z Wydziałem Filologicznym);

- 14 wyposażonych w projektory sal dydaktycznych na ok 20 miejsc;
- 1 laboratorium komputerowe na 20 miejsc;
- 23 pokoje kadry naukowej wyposażone w komputery stacjonarne, w których odbywają się zajęcia seminaryjne.

Wykorzystywana w procesie dydaktycznym infrastruktura jest wystarczająca zarówno do liczby prowadzonych kierunków studiów jak i liczby grup studenckich. Jednak – jak wykazały hospitacje – nie zawsze liczba miejsc w salach ćwiczeniowych odpowiada liczbie zapisanych na zajęcia studentów.

Budynek Wydziału Historycznego jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (specjalne podjazdy, winda, toalety, miejsca parkingowe; oznaczenia sal w alfabecie Braille'a). Podobne udogodnienia występują na całym kampusie UG.

Jednostka umożliwia dostęp do technologii cyfrowanych za pomocą sieci WiFi udostępniając platformę e-learningową Portalu Edukacyjnym UG oraz zestaw usług (poczta elektroniczna, elektroniczna obsługa studiów, indeks elektroniczny itp.) na Portalu Studenta i Portalu Pracownika. Portal Studenta oraz strony internetowe Wydziału Historycznego dostosowane są do potrzeb osób niedowidzących. Dwa stanowiska komputerowe na Wydziale Historycznym dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Baza dydaktyczna i naukowa pozostająca w dyspozycji Instytutu Historii daje pełną możliwość realizacji procesu kształcenia na kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* oraz możliwość osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w tym przygotowania do prowadzenia badań na studiach I stopnia i zapewnienia udziału w badaniach na studiach II stopnia. Cała infrastruktura dydaktyczna spełnia wymagania przepisów BHP. Jednostka monitoruje także infrastrukturę zakładów pracy, w których odbywają się praktyki, pod kątem jej dostosowania do programów praktyk, nie precyzuje jednak w tym zakresie ścisłych oczekiwań.

7.2.

Studenci kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* mają do dyspozycji zbiory nowoczesnej Biblioteki Głównej UG, położonej podobnie jak Wydział Historyczny na terenie kampusu uniwersyteckiego. Zawiera ona podstawowy korpus książek, w dużej części w wolnym dostępie dla czytelników, z zakresu związanego z ocenianym kierunkiem: historia, kultura i sztuka, geografia oraz ekonomia. Ogółem Biblioteka Główna posiada (wg. stanu na 31 grudnia 2017) 1 105 567 woluminów druków zwartych, w tym 4 500 woluminów z zakresu

krajoznawstwa i turystyki i ponad 90 000 woluminów z dyscyplin związanych z krajoznawstwem i turystyką. Zasoby druków ciągłych wynoszą ogółem 345 409 woluminów (19 591 tytułów), w tym 784 tytuły z zakresu krajoznawstwa i turystyki oraz ok. 3 490 tytułów z dyscyplin związanych z krajoznawstwem i turystyką. Biblioteka Główna UG posiada egzemplarz obowiązkowy, tak więc zapewnia pełną polską ofertę wydawniczą związaną z ocenianym kierunkiem. Przywilej ten pozwala także bibliotece kierować większe środki na zakup publikacji zagranicznych w ramach limitów wyznaczonych dla poszczególnych jednostek i zgłaszanych przez nie potrzeb.

Do dyspozycji studentów są także 64 bazy danych, w tym 17 pełnotekstowych zawierających artykuły z zakresu krajoznawstwa i turystyki, m.in.: Historical Abstracts with Full Text (EBSCOhost), Hospitality & Tourism Complete, Nature, Scopus, Springer i in. Uzupełnieniem powyższych zasobów Biblioteki Głównej jest pięć baz książek, w tym dwie pełnotekstowe zawierające e-booki z zakresu krajoznawstwa i turystyki tj. EBook Academic Collection (EBSCO) oraz IBUK Libra.

Zbiór ten jest udostępniany w kilku czytelniach specjalistycznych (560 miejsc pracy i 83 stanowiska komputerowe) oraz wypożyczany na zewnątrz. Na terenie Biblioteki Głównej znajdują się pokoje pracy grupowej oraz pokoje pracy indywidualnej, pracownia teleinformatyczna dla osób niewidomych i niedowidzących oraz punkt ksero. Cały budynek dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ponadto w gmachu Wydziału Historycznego i Wydziału Filologicznego znajduje się także Biblioteka Humanistyczna, która powstała w wyniku scalenia istniejących uprzednio bibliotek instytutowych. Jej zasób liczy ponad 106 000 woluminów (druki zwarte) i ponad 26 000 druków ciągłym (czasopisma – 1 306 tytułów). Biblioteka posiada czytelnię z 36 miejscami i pięcioma stanowiskami komputerowymi. Biblioteka podobnie jak cały budynek wydziału dostosowane jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z położonej w zabytkowym budynku w centrum Gdańska, częściowo dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych, Biblioteki Historii Kultury działającej przy Instytucie Historii Sztuki i Instytucie Archeologii i Etnologii. Jej zasób liczy 12 000 woluminów oraz 300 tytułów czasopism.

Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne Uniwersytetu Gdańskiego zapewniają pod względem aktualności, zakresu tematycznego oraz zasięgu językowego realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku, w tym w szczególności osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych służących przygotowaniu studentów do prowadzenia badań na studiach I stopnia i udziału w badaniach na studiach II stopnia. Zasoby te

dostosowane są do liczby studentów i zapewniają dostęp do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach. Ponadto oprócz zasobów własnych Uniwersytetu Gdańskiego studenci kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* mogą korzystać z bogatych zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN.

7.3.

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w budynku położonym w nowoczesnym kampusie uniwersyteckim zaspokajającym potrzeby lokalowe Wydziału Historycznego oraz potrzeby edukacyjne i socjalne studentów ocenianego kierunku. Doskonalenie infrastruktury odnosi się więc głównie do aspektu unowocześniania sprzętu dydaktycznego służącego prowadzeniu zajęć, a zwłaszcza oprogramowania związanego z obsługą biura turystycznego oraz sukcesywnej wymianie zamortyzowanych komputerów, rzutników itp. Władze Wydziału i Instytutu monitorują sytuację w tym zakresie, reagując jednocześnie na problemy zgłaszane przez nauczycieli akademickich i studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w budynku położonym w nowoczesnym kampusie uniwersyteckim zaspokajającym potrzeby lokalowe Wydziału Historycznego oraz potrzeby edukacyjne i socjalne studentów ocenianego kierunku. Zasoby biblioteczne odpowiadają zakresowi merytorycznego kształcenia na kierunku, pozwalają na osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia, w tym w szczególności przygotowania studentów do badań naukowych na studiach I stopnia i umożliwiają udział w badaniach studentów studiów II stopnia. Doskonalenie infrastruktury odnosi się przede wszystkim do unowocześniania sprzętu dydaktycznego służącego prowadzeniu zajęć. Władze Wydziału i Instytutu monitorują sytuację w tym zakresie, reagując na bieżąco na zgłaszane potrzeby.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Należy planować zajęcia w salach odpowiadających wielkości grup studenckich.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1

Każdy rok studiów posiada opiekuna roku wybieranego spośród pracowników Instytutu Historii. W przypadku problemów studenci mogą zwrócić się do niego z prośbą o pomoc lub konsultację. Jak przyznali przedstawiciele tej grupy interesariuszy wewnętrznych, chętnie korzystają oni ze wsparcia opiekuna roku, pytając o tok studiów, czy też rozwój naukowy.

Studenci są zachęceni do mobilności w ramach programu Erasmus+ oraz MOST. Koordynatorzy Wydziałowi zorganizowali spotkania z osobami, które powróciły z wymiany i podzieliły się swymi spostrzeżeniami. Podjęto również próby współpracy z organizacją Erasmus Student Network w celu zaangażowania studentów ocenianego kierunku w opiekę nad przyjeżdżającymi studentami z jednostek zagranicznych. Ponadto osoby, które zdecydują się na wyjazd mogą skorzystać z dodatkowego, bezpłatnego kursu języka angielskiego. Kampania informacyjna odnośnie do mobilności odbywa się w formie tradycyjnej (plakatowej) oraz elektronicznej. Komunikaty są umieszczane w gablotach oraz tablicach w budynku Wydziału Historycznego, natomiast na stronie internetowej jednostki znajduje się osobna zakładka dedykowana mobilności międzynarodowej. Ponadto studenci są wspierani przez Wydziałowego Koordynatora programu Erasmus+ oraz wykładowców zwłaszcza w przypadku powstałych różnic programowych.

Na Wydziale reaktywowano Koło Naukowe Krajoznawstwa i Turystyki Historycznej, gdzie zarejestrowanych jest w chwili obecnej 40 członków. Podkreślili oni duże wsparcie ze strony opiekuna naukowego. Z powodu stosunkowo niedługiego czasu istnienia Koła w obecnym kształcie, nie odnotowano jeszcze żadnych przedsięwzięć. Jednak podczas spotkania z ZO członkowie Koła przedstawili plany organizacji wyjazdu naukowego na Śląsk, cyklicznych, cotygodniowych wyjść geocachingowych, które pozwolą na lepsze zapoznanie się topografią Trójmiasta oraz udziału w konferencji naukowej w grudniu. Konferencja pt. „*Niezwykła podróż. Cudzoziemcy na ziemiach polskich, Polacy zagranicą – oczekiwania a wrażenia*” będzie okazją do czynnego w niej uczestnictwa - wystąpień, co należy uznać za dobrą praktykę przygotowującą studentów do zgłębiania warsztatu badawczego. Studenci doceniają możliwość prezentacji swoich wystąpień w trakcie konferencji, bowiem w poprzednich latach jednostka nie stwarzała

im takich możliwości, mimo iż mogli publikować w pismach recenzowanych. Obecnie w druku są artykuły byłych studentów studiów magisterskich w takich czasopismach jak: „*Argumenta Historica*”, „*Rocznik Gdański*”, „*Gdańskie Teki Turystyczno-Krajoznawcze*”.

Władze jednostki nawiązują kontakty z interesariuszami zewnętrznymi w celu zwiększenia szans na rynku pracy. W roku akademickim 2015-2016 nawiązano współpracę z Czeskim Centrum w Warszawie, czego efektem była prezentowana na Wydziale wystawa „Jan Hus” połączoną z wykładem czeskiego wykładowcy oraz z Czeską Centralą Ruchu Turystycznego CzechToursim, która przygotowała konkurs dla studentów „*I ty możesz promować Czechy*”. Zainteresowani przygotowali 3 plany promocyjne. Wyróżniono jeden z nich pt. „*Święto Gastronomiczne Magdaleny Dobromily Rettigovej w Litomyšlu*”.

Motywowanie studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce odbywa się poprzez system stypendiów naukowych i organizowany od 2012 r. konkurs na najlepszą pracę magisterską. Wszystkie informacje, które dotyczą wsparcia i pomocy materialnej znajdują się w wersji papierowej na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Wydziału. Wspierane w procesie uczenia się są także osoby z niepełnosprawnościami, które mogą skorzystać z ułatwień infrastrukturalnych. Budynek wyposażono w windy, specjalne podjazdy, miejsca parkingowe, oznaczenia sal w alfabecie Braille’a oraz 2 stanowiska komputerowe dla osób niepełnosprawnych. Przygotowano również ogródek dla psa przewodnika osoby niewidomej. Ponadto osoby słabo widzące mogą liczyć na udostępnienie tekstów źródłowych w dużym powiększeniu. Dogodnością jest również zamieszczanie materiałów w Portalu Edukacyjnym. Studenci mogą zgłaszać swoje skargi i wnioski poprzez Opiekuna roku lub Opiekuna kierunku. Ponadto pracownicy Instytutu prowadzą konsultacje, co dotyczy także okresu sesji egzaminacyjnej. Kolejną metodą są również cykliczne, coroczne spotkania z władzami Wydziału prowadzone w formie otwartej dyskusji. Efektem tej współpracy jest zwiększenie liczby godzin przedmiotów związanych z zarządzaniem i kreowaniem umiejętności zakładania i kierowaniem własną firmą na studiach II stopnia od roku akademickiego 2016/2017 po rozmowie na jednym ze spotkań. Innym narzędziem są również ankiety, które przeprowadza się w formie papierowej na ostatnich zajęciach. Zostają one przeanalizowane przez Dyrektora Instytutu oraz pracowników administracyjnych. Ich wyniki zostają uśrednione i zamieszczone na stronie Wydziału. Przykładem modyfikacji dotyczących kadry wprowadzonych dzięki komentarzom studentów jest zmiana Wydziałowego Koordynatora Praktyk. Na ocenianym kierunku jedynymi formami zajęć do wyboru są wykłady monograficzne, często słabo lub wcale niepowiązane z kierunkiem studiów, seminaria oraz lektoraty. Seminariów jest niewiele i są one prowadzone przez historyków, co w pewien sposób narzuca tematykę pracy

dyplomowej. Studenci chcący przygotować pracę z zakresu zarządzania, turystyki i innych zmuszeni są współpracować z promotorem niebędącym specjalistą w zakresie podejmowanej problematyki w pracach dyplomowych, co może przełożyć się na jej jakość.

Lektoraty natomiast nie są prowadzone z podziałem na grupy o odpowiednim poziomie umiejętności w zakresie języka obcego, lecz łączą różne poziomy umiejętności, co powoduje, że studenci o zaawansowanych umiejętnościach uczestniczą w zajęciach z początkującymi i odwrotnie. Takie działania nie noszą znamion pro jakościowych i nie służą rozwojowi znajomości języków obcych.

8.2 Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

W systemie wsparcia na ocenianym kierunku uczestniczą: opiekun roku, opiekun kierunku, Wydziałowy Koordynator programu Erasmus+ oraz MOST, Biuro Karier, Koordynator ds. praktyk, pracownicy administracyjni Sekretariatu Instytutu oraz dziekanatu, a także władze Wydziału. Rodzaj udzielanego przez wyżej wymienione jednostki wsparcia oraz możliwości skorzystania z pomocy zostały opisane na stronach internetowych jednostek. Ponadto pełne informacje w tym zakresie są udzielane studentom podczas spotkań z władzami Wydziału oraz Instytutu. Przekazywane wiadomości, co potwierdzają również sami studenci, są aktualne i wyczerpujące. Każda z wyżej wymienionych jednostek podlega ocenie za pośrednictwem ankiety semestralnej, wypełnianej przez studentów. Składa się ona z dwóch części: pierwszej stałej, która zawiera 13 pytań dotyczących konkretnego przedmiotu, prezentowanych treści, oraz sposobu pracy prowadzącego i druga część – zmienna – w formie pytań otwartych bada opinię na temat m.in. obsługi administracyjnej, programu Erasmus oraz procesów ogólnouczelnianych. Daje to szansę na kompleksowe zbadanie poziomu obsługi administracyjnej oraz jakości kadry wspierającej proces kształcenia. Informacje uzyskiwane w wyniku prowadzonej ankietyzacji podlegają analizie przez władze Wydziału i omawiane są na spotkaniach ze studentami. Dzięki tak zaprojektowanemu procesowi studenci czują, że mają realny wpływ na zmiany zachodzące w obszarze kadry wspierającej proces kształcenia. Ponadto Biuro Karier prowadzi własne badanie, za pośrednictwem którego poznaje opinię nt. oferty i realizacji szkoleń. Dotyczą one najczęściej budowania CV, rozmów kwalifikacyjnych oraz spotkań z pracodawcami. Niestety Biuro Karier ze względu na swój ogólnouczelniany charakter przeprowadza ankietę przekrojowo dla całego Uniwersytetu, a nie z podziałem na Wydziały.

Z rozmów przeprowadzanych przez ZO wynika także, że studenci pomimo zgłaszanych uwag do władz jednostki nadal mają ograniczoną możliwość indywidualizacji ścieżki kształcenia,

wyboru promotorów, wyboru grupy językowej o odpowiednim stopniu biegłości językowej, a zatem wsparcie dydaktyczne jest ograniczone.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* otrzymują kompleksowe wsparcie w procesie uczenia się. Zaangażowanych w ten proces jest szereg jednostek, jednak najbardziej aktywni i wspierający studentów są opiekunowie kierunku oraz opiekun naukowy reaktywowanego Koła Naukowego. Studenci w pełni uczestniczą w współtworzeniu kierunku, bowiem jednostka stworzyła atmosferę do swobodnej wypowiedzi studentów w tym m.in. w zakresie oceny procesu dydaktycznego. Niemniej wątpliwości ZO PKA budzi brak wprowadzenia zróżnicowanych poziomów umiejętności na lektoratach języków obcych, a także ograniczony zakres tematyczny oraz ilościowy seminariów. Powyższe czynniki wpływają na znaczne ograniczenia studentów kierunku *Krajoznawstwo i turystyka historyczna* w dążeniu do indywidualizacji toku studiów, co może wpływać na ich demotywację w procesie uczenia się. System wsparcia podlega procesowi doskonalenia, co potwierdzają analizy przeprowadzanych ankiet wśród studentów, którzy za ich pośrednictwem prowadzą ocenę realizowanych zajęć oraz ocenę pracy jednostek administracyjnych tj. dziekanatu, czy Biura Karier.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. wzmocnić wsparcie dydaktyczne studentów w szczególności w zakresie włączenia studentów w proces badawczy prowadzony przez kadrę akademicką oraz nauczanie języków;
2. rozszerzyć ofertę seminariów
3. ułatwić proces indywidualizacji studiów w celu zmotywowania studentów do uczenia się i zdobywania lepszych wyników.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Nie dotyczy - Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku „*Krajoznawstwo i turystyka historyczna*”.

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności